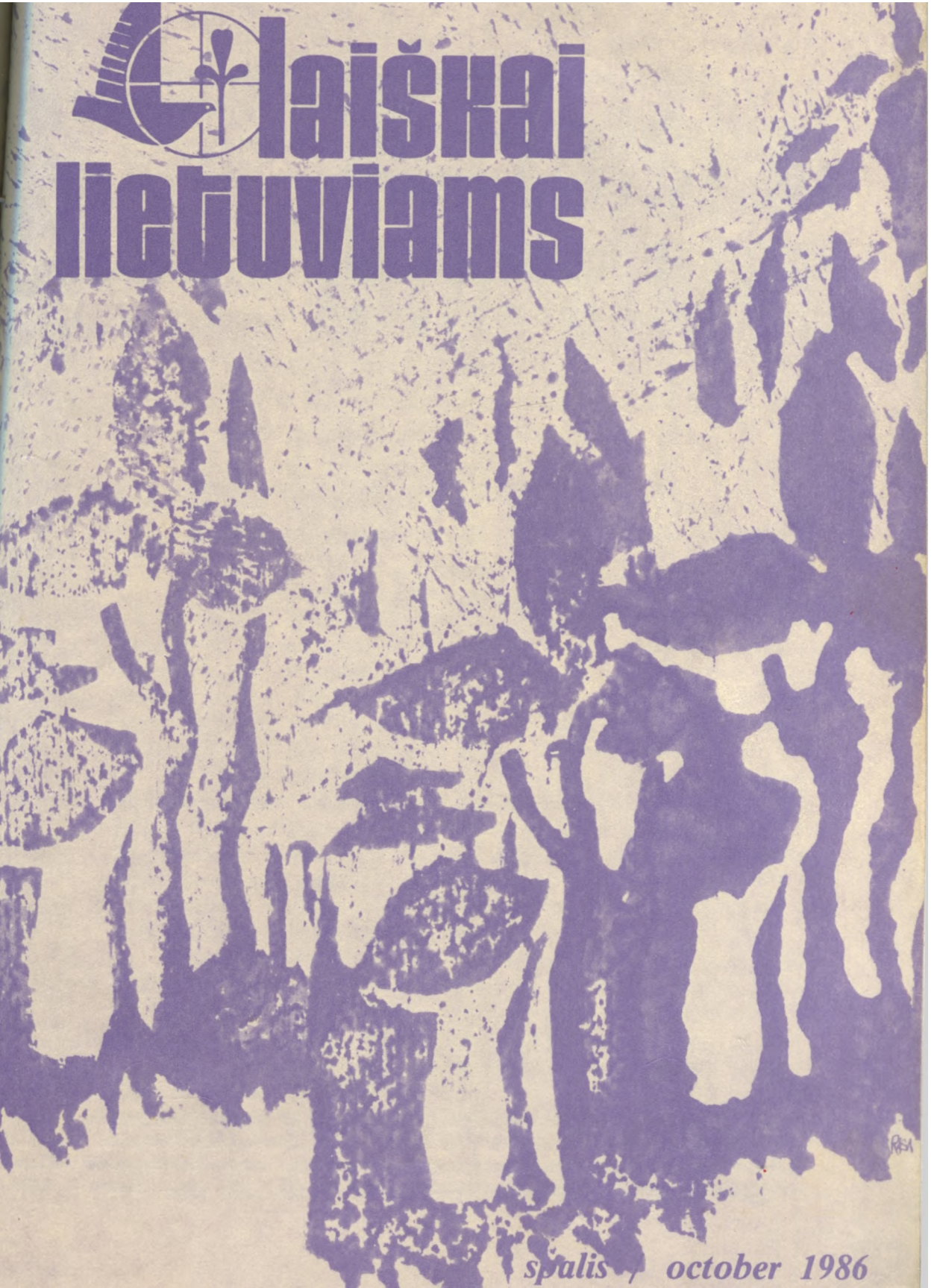

laiškai lietuviams

spalis / october 1986

LIETUVOS KRIKŠTO JUBILIEJUI ARTĖJANT	289	Lietuvos vyskupai
TEOLOGINIAI MĄSTYMAI	292	Vytautas Bagdanavičius
DIEVO ŽODŽIO GALIA	294	Vertė D.S.
IŠSIGELBĖTI ŠAUKIANTIS BALSAS	296	P. Daugintis, S.J.
BŪKITE TOBULI	300	A. Mauragis
KRYŽIAUS MEILĖ	301	Chiara Lubich
AGORAFOBIJA — GYVENIMAS PRAGARE	302	Gražina Kriauciūnienė
ATVIRUMAS IR VIENIŠUMAS ŠEIMOJE	308	Ramunė Kubiliūtė
DĖL KO JAUNIMAS PRADEDA RŪKYTI, GERTI, VARTOTI NARKOTIKUS?	309	Gailė Radvenytė
PLIUSAI IR MINUSAI BŪTI LIETUVIU AMERIKOJE	310	Andrytė Giedraitytė
ŠVENTŲ DALYKŲ SUSIGRAŽINIMAS	312	Nijolė Jankutė
NAUJI LEIDINIAI	315	Red.
TĖVYNĖJE	317	Gediminas Vakarīs
KALBA	321	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	322	J. Pr.
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS	323	Red.

Šis numeris iliustruotas Algimanto Kezio, S.J., nuotraukomis iš jo neseniai pasirodžiusios knygos “Nature: Forms and Forces”. Viršelio piešinys — Rasos Krokytės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July / August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1986 / SPALIS - OCTOBER / VOLUME XXXVII, NO. 9

LIETUVOS KRIKŠTO JUBILIEJUI ARTĖJANT

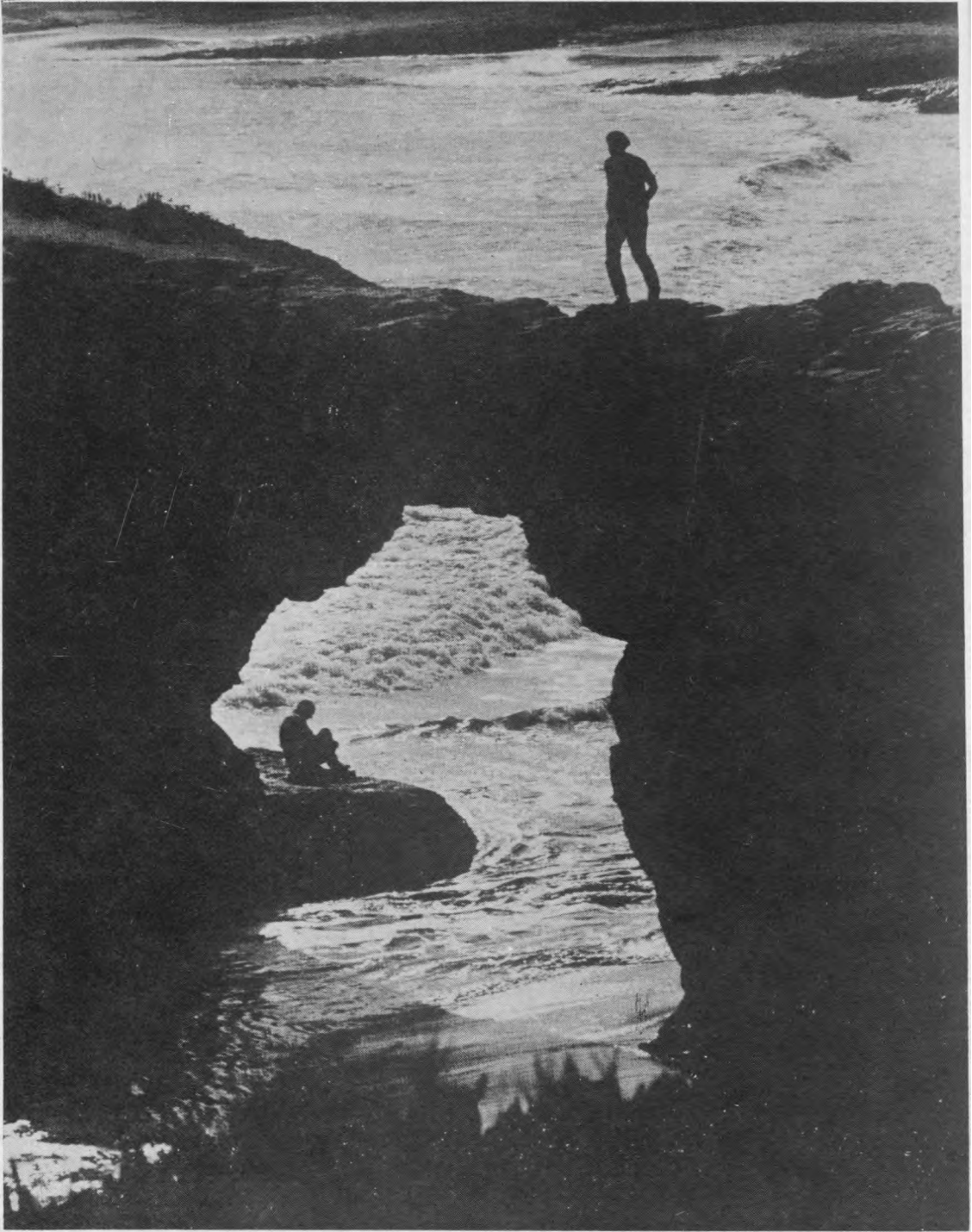
(Iš Lietuvos vyskupų ir vyskupijų valdytojų rasto kunigams ir tikintiesiems)

Krikščionybės kelias į Lietuvą nebuvo lengvas. Mūsų protėviai gyveno toli nuo didžiųjų senovės kelių, todėl ilgą laiką mažai buvo žinomi. Pirmieji misionieriai, bandę pasiekti baltų tautas, buvo čekų ir vokiečių vyskupai bei vienuoliai. 997 m. Prahos vyskupas šv. Vaitiekus (Adalbertas) su dviem kunigais atvyko į Prūsų žemę ir bandė skleisti krikščionybę, bet buvo nesu-prastas ir nužudytas. Toks pat likimas po 11 metų (1008) ištiko šv. vyskupą Brunoną (Bonifacą), mėginusį apaštalauti jotvingių žemėje.

Pora šimtų metų vėliau mūsų protėviai vėl susidūrė su krikščionimis vakaruose, rytuose ir pietuose daugiausia ginklu. Karingųjų prūsų ir lietuvių dažnai puldinėjami mozūrai apie 1200 m. pasikvietė savo sienų saugoti kry-žiuočių ordino riterius. Rygoje ir apie ją įsikūrę vokiečių kolonistai įsisteigė kalavijuočių ordiną. Ilgainiui šie ordinais iš gynybinių tapo agresyvūs ir pri-darė didžiulių skriaudų prūsų ir latvių gentims, Lietuvai ir Lenkijai. Iš jų rankų lietuviai nesutiko kryžiaus priimti.

Rytuose ir pietryčiuose krikščioniškos baltarusių ir ukrainiečių žemės lengvai pasiduodavo lietuviams vadovams, nes šie tik buvo pajėgūs apsaugoti nuo žiauraus mongolų, totorių jungo. Tačiau rytietiškoji krikščionybė nepa-rodė žymesnio misijinio veikimo, nesukrikščionino Lietuvos.

Didysis Lietuvos vienytojas Mindaugas, toli numatantis politikas, gerai suprato, kad nebūti krikščionimis Europoje yra skaudus bei nuostolingas atsilikimas, todėl 1251 m. (ar 1250 m. gale), pasikvietęs iš Rygos misionierių, pasikrikštijo drauge su savo šeima ir būriu didikų. Kartu išsirūpino, kad būtų įsteigta Lietuvos vyskupija, tiesiog priklausoma nuo Apaštalų Sosto—Romos. Popiežius Inocentas IV, įvertindamas Mindaugo ryžtą sukrikščioninti Lietu-

National Bridges State Park, Santa Cruz, California, 1971.

Algimanto Kezio nuotrauka

vą, 1253 m. atsiuntė jam karaliaus vainiką. Juo iš tiesų buvo apvainikuotas ne tik pats valdovas, bet ir Lietuvos valstybingumas. Deja, po 10 metų (1263) Mindaugas žuvo kaip politinių intrigu auka. Prie valstybės vairo vėl stoji pagonybės šalininkai, ir krikščionybės plitimas buvo nuslopintas.

Kunigaikščiai — Vytenis, Gediminas ir vėlesnieji — aiškiai matė, jog istoriškai būtina Lietuvai tapti krikščioniška, ir nesvyruodami taikė į Mindaugo pėdas — rinkosi katalikybę, tik ieškojo tinkamo kelio. Toks kelias netikėtai atsirado, kai Lietuvos didysis kunigaikštis Jogaila pasikrikštijęs tapo Lenkijos karaliumi. Taigi Jogaila 1387 m. pradžioje su būriu dvasininkų bei didikų atvyko į Lietuvą ir Vilniuje bei kitose svarbesnėse vietovėse drauge su Vytautu organizavo krikštijimą, statydino bažnyčias. Trūkstant lietuviškai kalbančių kunigų, sakoma, patys aiškino žmonėms tikėjimo tiesas, išvertė į lietuvių kalbą "Tikiu Dievą Tėvą" ir "Tėve mūsų".

1387 metais Lietuvos sostinėje pradėtas Krikštas ir įkurta vyskupija oficialiai reiškė visų lietuvių atsisakymą nuo pagonybės. Todėl 1387-ieji teisingai laikomi apskritai Lietuvos Krikšto metais. Pats krikštijimas atskirose srityse nusitęsė ilgiau. 1413-1417 m. jis buvo apvainikuotas Žemaičių daugumos Krikštu, kuriuo sutartinai rūpinosi Jogaila ir Vytautas, keletu metų anksčiau sujungtomis jėgomis sutriuškinę kryžiuočių galybę. Porą šimtų metų nepalaužiamai priešinęsi ginklu nešamai krikščionybei, senieji lietuviai ją priėmė, savųjų valdovų raginami.

Senoji lietuvių religija nebuvo vien gamtos jėgų garbinimas — joje randama pėdsakų tikėjimo vienu Aukščiausiuoju Pramžiumi — Dievu, ir jos doroviniai reikalavimai buvo kilnūs. Krikščionybė dar sutaurino gražiuosius senosios lietuvių religijos elementus — ištikimybę, pagarbą tyrumui ir motinystei, pasitikėjimą Apvaizda. Ji sušvelnino rūsčius papročius, nauja šviesa nušvietė pomirtinio gyvenimo vaizdą. Šventosios ugnies deginimo vietose imta aukoti žmonijos išganymo auką — šv. mi-

šias. Palengva susiformavo krikščioniški papročiai, ir lietuvius išmoko pajusti Dievą jau nebe dundančiame griauštinyje ar šlamančiame ažuole, o visame gyvenime ir ypač altoriuje.

Krikštas įjungė mūsų tautą į krikščioniškųjų Europos tautų šeimą, atidarė mums duris į jų mokslo, meno, ir kultūros lobynus. Kaip ir kitose tautose, Bažnyčia Lietuvoje skleidė švietimą — prie bažnyčių bei vienuolynų atsirado mokyklų, o vėliau ir akademija — universitetas. Kraštas pasipuošė gražiomis bažnyčiomis, ir liaudies menas gavo naujo gaivaus įkvėpimo. Krikščionybė subrandino daug gražiausių mūsų tautos asmenybių: šventąjį karalaitį Kazimierą, palaimintąjį vienuolį Mykolą Giedraitį, garbingąjį Dievo tarną Jurgį Matulaitį; didžiuosius švietėjus vyskupą Merkelį Giedraitį ir Motiejų Valančių; žymiuosius poetus — vyskupą Antaną Baranauską ir prelatą Maironį, daug kitų kilnių dvasininkų ir pasauliečių. Kristaus šviesa ir jo meilė ir mūsų dienomis įkvepia kunigus ir tikinčiuosius pasiaukojamai darbuotis, siekti visokeriopo kilnumo, aukotis ir atleisti...

Krikščionybės nuopelnus mūsų liudžiai galėtume ilgai skaičiuoti, bet nepasakytume nė dešimtosios jų dalies, jei vardytume vien laikinuosius, žemiškuosius požymius. Pagrindinė bei tiesioginė krikščionybės paskirtis yra antgamtinis žmonių pašventimas, jų vedimas į amžinąjį išganymą. Su Krikšto ir kitų sakramentų malonėmis, su visomis krikščioniškojo mokslo ir gyvenimo vertybėmis mūsų tėvams ir mums daug lengvesnis kelias į amžinąją laimę.

Broliai ir seserys, brangūs tikintieji, mieli kunigai!

Kasdien dėkokime Viešpačiui Dievui už mūsų tėvams ir mums suteiktą ir ateinančioms kartoms pažadėtą Krikšto palaimą. Įvertinkime, ką sako apie Krikštą Dievo įkvėpimu parašytas Šventasis Raštas:

Krikštas padaro mus Dievo vaikais, dvasinio Kristaus kūno — Bažnyčios nariais (plg. Rom 8,16; 1 Kor 12,12). Krikštas sujungia mus su Kristumi, padaro jo mirties nuopelnų ir prisikėlimo vilties dalininkais

TEOLOGINIAI MĄSTYMAI

VYTAUTAS BAGDANA VIČIUS

69. PILYPO METODAS

"Radome tą, apie kurį rašė Mozė ir pranašai. Tai Jėzus iš Nazareto, Juozapo sūnus".

Pilypas nežinojo apie Jėzaus pradėjimą iš Šv. Dvasios. Jis jį vadina Juozapo sūnumi. Tačiau nepaisant to, Pilypas atpažįsta Jėzuję Dievo tautai žadėtąjį pranašą. Kyla klausimas, iš kur Pilypas yra toks tikras, kad Jėzus yra tautos laukiamas Mesijas. Evangelija nenurodo jokio kito pagrindo, kaip tik tai, kad jis buvo paskelbtas įstatyme ir pranašuose. Bet jei taip yra, tai Pilypas yra mums pavyzdys, kaip mes turime skaityti Šv. Raštą ir apskritai knygas, neatitrūkstant nuo konkretaus gyvenimo.

Sakoma, kad mūsų laikų didžioji problema yra, kaip rasti ryšį tarp idėjos ir gyvenimo. Visi sutinka, kad mes turime gerų įstatymų, kad mes pažįstame puikių idėjų, tačiau gyvename ne pagal įstatymą ir ne pagal kilnias idėjas. Idėjinės tiesos mūsų gyvenamojo pasaulio neveikia. Moderniais laikais tai yra labai ryšku. Tačiau nereikia manyti, kad buvo laikų, kurie šios problemos neturėjo. Pavyzdžiui, toks didelis žmogus šv. Paulius, atrodo, stipriausiai jautė skirtumą tarp dvasios ir savo gyvenimo. Jis sakosi jaučiąs savyje kitą įstatymą, kuris jame priešinasi dvasios įstatymui. Atrodo, kad Pilypas to nejaučia. Jis kažkaip spon-

(plg. Rom 6,3-4). Per Krikštą esame tapę "išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, Kristaus išigytoji liaudis, pašaukta išgarsinti šlovingus darbus to, kuris iš tamsybių pašaukė mus į nuostabią šviesą" (1 Pt 2,9).

Dėkingai vertindami didžiąją Dievo dovaną — Krikštą, su noru vykdykime ir jo įpareigojimus — atsižadėti pikty vilionių ir nekilnių darbų, būti "naujais žmonėmis, sukurtais pagal Dievą teisume ir tiesos šventume" (Ef 4,24).

Lietuvos vyskupai

taniškai savo gyvenamoje tikrovėje atpažįsta tai, ką jis pažino idėjinėje srityje.

Ar galima Pilypą vadinti realistu? Tara tikra prasme jį reikia laikyti daugiau negu realistu. Jis puikiai įvertina gyvenamąją tikrovę, bet toje tikrovėje mato daugiau, negu gali matyti paprastas realistas ar natūralistas. Šiais laikais, kai pasaulis gyvena materialistinės filosofijos klestėjimo metu, verta atkreipti dėmesį į Pilypo metodą. Jis yra taip pat realistas, tačiau jo realybė nėra susiaurinta vien medžiaginėms apraishkoms.

Dar nėra pasibaigęs Bažnyčioje ginčas, kokį vaidmenį tikėjimo tiesom pagrįsti vaidina Šv. Raštas ir Bažnyčios tradicija. Protestantizmo iškelta mintis, kad tik Šv. Raštas yra tikėjimo argumentas, o ne Bažnyčios gyvenimas, dar labai gyvai atsiliepė II Vatikano susirinkimo metu. Ar Pilypas galėtų mums būti mokytojas, kaip reikia išspręsti šį klausimą? Ar pakanka vien Šv. Rašto, ar tikėjimas yra gyvas ir Bažnyčios gyvenime? Pilypas iš tikrųjų yra toks Šv. Rašto skaitytojas, kuris nepasilieka tik Šv. Rašte. Jis spontaniškai atranda Nazarete tai, ką jis buvo skaitęs Šv. Rašte.

Pilypas gal visai nebūtų patekęs nei Evangelijon, nei gal net krikščionybėn, nei tuo labiau apaštalų tarpan, jeigu jis būtų pasilikęs vien Šv. Rašte, jeigu jis nebūtų išėjęs iš Šv. Rašto ir atradęs Šv. Rašte išpranašautų, aptartų ir įvairiais įstatymais paruoštų vertybių Nazarete, Jėzaus, Juozapo sūnaus, asmenyje.

Apaštalą Pilypą reikia laikyti dideliu egzistencialistu, didesniu negu mūsų laikų egzistencialistai. Jis mato savo tikrovėje daug didesnių dalykų negu jie. Ir tuos didesnius dalykus jis mato neatsietus nuo šios tikrovės, bet joje pačioje.

Pilypą būtų galima laikyti tautiškos minties apaštalu. Niekas kitas iš apaštalų taip spontaniškai nepasisako už konkretų žmogų kasdieninėje jo paties gyvenamojoje aplinkoje, kaip jis. Šiam žmogui ir tuo pa-

čiu šiai aplinkai jis priskiria neįkainojamą reikšmę.

70. NATANAELIO METODAS

Natanaelis atšovė: "Ar iš Nazareto gali būti kas gero?!"

Natanaelis yra žmogus visiškai priešingos galvosenos negu Pilypas. Kai Pilypas didžiųjų Dievo pažadų išsipildymą randa žemiškoje tikrovėje, tai Natanelis, priešingai, toje tikrovėje nieko gero nemato. Jo pasakymas "kas gali būti gero iš Nazareto" yra pasidaręs klasiška išraiškos priemonė tų žmonių, kurie savo aplinkoje nieko didingo ir net nieko gero neįžvelgia. Tai yra pesimistiška pažiūra į žmoniją.

Reikia sutikti, kad Natanelio pažiūra nėra be metafizinio pagrindo. Žmogus yra nusidėjęs. Žmonija eina iš vienos nedorybės į kitą. Pagaliau pats Dievo Sūnaus įsikūnijimas žemėje ir yra tam, kad gelbėtų žmoniją iš jos nuodėmių. Tad nuodėmė yra pasidarusi žmonijos ženklu. Dėl to nėra reikalo kaltinti Natanelį už tai, kad jis mato žmonijos realybę, neužmerkdamas akių blogybėms. Jam žinomos Nazareto žmonių menkystės, silpnybės ir nuodėmės. Dėl to jis negali prileisti, kad iš ten galėtų būti Mesijas.

Taigi šių dviejų apaštalų galvosenos išreiškia dvi žmonijos galvosenos kryptis. Reikia džiaugtis, kad abi šios galvojimo kryptys yra įjungtos į apaštalų kolegiją. Dėl to šios kolegijos negalime laikyti siaura kurios nors vienos krypties atstovybe. Šios abi kryptys turi tiesos, tačiau jos abi turi ir pavojų išvirsti į klaidą. Pilypas, nesunkiai įžvelgdamas didžius Dievo darbus žmonijoje, yra išstatytas pavojun garbinti ar bent vertinti tuos dalykus, kurie, labiau patyrinėjus, pasirodo ne tokie vertingi. Jis yra išstatytas pavojun pasidaryti naiviu entuziastu, kuris visur tik gera mato. Jis visur tik Dievo valią įžvelgia ir nemato, kiek skriaudų ir neteisybių padaro net tie žmonės, kurie Dievui atstovauja ir veikia jo vardu.

Natanaeliui šio pavojaus nėra. Jis žvelgia į pasaulį blaiviomis akimis. Tačiau jis yra išstatytas pavojun pastebėti gyvenime

tik juodas spalvas. Jis yra linkęs apsvilti ir dėl to nepasitikėti jokių žmogumi. Dėl to jis nėra linkęs žmogui pripažinti bet kokios dieviškos pasiuntinybės. Jis greičiau piktinūsi, jei kas nors žmogui kokią dievišką pasiuntinybę suteiktų. Dėl to ir Bažnyčios gyvenime kokį nors vaidmenį atstovauti Dievui jis nori suvesti iki minimumo. Nesunku pastebėti šitokios galvosenos bruožų pirminiame protestantizme.

Šio tipo žmogus gali nueiti dar toliau. Dėl savo labai didelių dorinių reikalavimų jis gali net paties Dievo išsižadėti. Taip yra atsitikę su kai kuriomis materialistinėmis filosofijomis, ypač su marksizmu. Kai žmogus visiškai apsvilia kitu žmogumi ir jį suveda vien į medžiaginį reiškinį, Dievas savaime atkrinta. Maža to, jis pasidaro kenksmingas šitokiam realistiniam žmogaus supratimui. Tokiu būdu yra sukuriama nelaimingų žmonių visuomenė, nepajėgi priimti dieviškos pagalbos, tačiau apkrauta įvairiais sunkiais uždaviniais, kurių ji neįstengia atlikti. Tai yra labai nužemintų žmonių visuomenė, kuriai nėra išsigelbėjimo.

Taip šių dviejų apaštalų laikysenoje mes sutinkame dvi žmonijos dvasios kryptis, kur kartais gyvenime pasirodo ryškiau tai -viena, tai kita. Turbūt nesuklysimė pasakę, kad mūsų laikais mažiau suprantamas Pilypo galvosenos žmogus. Natanelio laikysena yra populiarsnė ir kartais privedama iki kraštutinio neigimo. Čia reikia pridurti, kad apaštalų sąrašuose Natanaelis vadinamas Baltramiejum.

71. PAŽINTI REALYBĘ ŠALIA SAVĖS

Pilypas atsakė: "Eik ir pasižiūrėk!"

Pilypo reakcija į Natanaelio kritišką pastabą yra tokia, kokios iš jo ir tegalima laukti. Jis nesiginčija su Natanaeliu, bet kviečia jį ateiti ir pasižiūrėti. Tai yra reakcija žmogaus, kuris ne tik tiki Šv. Rašto apreiškimu, ne tik mato tuos apreiškimus reiškiantis žmonių gyvenime, bet ir yra tikras, kad ir kitas žmogus gali juos pamatyti ir pažinti. Tai yra, rodos, nuosekli galvosena, tačiau moderniais laikais iš to yra pasidaręs labai komplikotas klausimas. Mes

pradėjome abejoti, ar galime pažinti tai, kas yra šalia mūsų. Šią abejonę mūsų filosofai pritaikė ne tik Dievo ir pasaulio buvimo pažinimui, bet ir šiaip kiekvienos tiesos pažinimui. Mes pasidarėme netikri, kad tas pažinimas, kurį mes turime, gali būti iš esmės tas pats, kurį turi ar gali turėti kitas asmuo. Pilypas, kaip matome, nėra iš tolo tokios abejonės neturi. Jis visą ginčą objektą suveda į objektyvaus pažinimo galimybę, sakydamas Natanaeliui: "Eik ir pažiūrėk". Jo atsakyme nėra nė kiek abejonės, koks bus to pasižiūrėjimo ir susipažinimo rezultatas. Ir jis neapsivylė.

Klausimas, ar žmogus gali iš tikrųjų pažinti tikrovę, esančią šalia jo, yra senas. Bet atrodo, kad jis niekada nebuvo įgavęs tokios plačios apimties ir tokios didelės reikšmės, kaip mūsų laikais, ypač po filosofo Kanto laikų. Kantas, nors būdamas tikintis ir doras žmogus, skelbė negalimybę pažinti, ar yra Dievas. Tuo jis yra atidaręs daug žmogaus nuo tiesos nusisukimo kelių. Neįmanoma čia jų nei apžvelgti, nei aptarti. Iš čia galbūt yra gavusi išraišką ir ta nuodėmė, kurią Kristus pavadino nuodėme prieš Šv. Dvasią, kuri nėra atleidžiama. Jai nėra atleidimo dėl to, kad nėra tikrai žmogiško priėjimo prie šios problemos. Nepažįstas žmogus, arba žmogus iš esmės atsiskyręs pažinimo galimybės, nebėra žmogus, tinkamas būti Dievo partneriu. Hegelio žodžiais tariant, tai yra žmogus, "uždarytas savyje, ir jame nėra nieko, kas nebūtų per jį patį".

Susitelkime truputį prie šio Hegelio sakinio. Teisinga yra antroji jo dalis, kad žmoguje nėra nieko, kas nebūtų atėję per jį patį. Viskas, kas jam ateina, ateina ne be jo įsileidimo ir tarpininkavimo. Tačiau neteisinga yra sakinio pradžia, kad žmogus yra uždarytas savyje. Teisingai Hegelis nepritarė šiam uždaramui. Tačiau jis šį pastebėjimą pastūmė per toli, padarydamas žmogų priklausomą net nuo kito. Šį minčių sąryšį išryškino Sartre, parodydamas, kaip jis modernų žmogų nuvedė taip toli, kad privedė net prie vergijos. Bet tai nėra Kanto kaltė.

Sartre savo knygoje "Being and Nothingness" yra susitelkęs prie klausimo, kiek žmogus yra pats sau ir kiek jis yra kitiems. Jis taip rašo: "Hegelis žmogų vadina 'momentu', ir tas 'momentas', norėdamas gauti savo paties sąmonę, turi būtinai pereiti 'būti kitam'. Kelias į išvidiniškumą eina per kitą" (237 psl.).

Tokiu būdu, pasak Sartre, kitas mane užvaldo. "Tokiu būdu ši Hegelio išvalga yra tam, kad mane padarytų priklausomą nuo kito. Jis sako, kad aš esu būtis savyje, tačiau būtis savyje tik per kitą. Tokiu būdu kitas įsiveržia į mane ligi širdies" (237 psl.). Šitaip, pasak Sartre, kyla vergija, kurią jis taip nusako: "Tokiu būdu čia pasirodo garsus pono ir tarno santykis, kuris taip stipriai įtaigavo Marksą... Pakanka pastebėti, kad tarnas yra pono tiesa" (237 psl.).

Ši iškyla į filosofus ryšium su tikrovės, esančios šalia mūsų, pažinimu ar nepažinimu, ar tos šalia mūsų esančios tikrovės pervertinimu, sumaišo sveikas ir paprastas šalia mūsų esančios tikrovės pažinimo formas. Nereikia užsimerkti prieš šalia mūsų esančią tikrovę, bet nėra reikalo nė pasidaryti jos vergu.

DIEVO ŽODŽIO GALIA

"Argi mano žodžiai ne kaip ugnis, sako Viešpats, ir ne kaip plaktukas, sutrupinąs uolą?" (Jer 23,29).

Dievo žodis, kurį skaitome Šventame Rašte, nėra paprastas žodis. Tai žodis, turintis galią mus pakeisti. Jeigu skaitysime Šventą Raštą atidžiai, to žodžio galia mus palies.

Pasaulis, kuris mus supa, yra pilnas žodžių. Bet nedaug jų mus giliau paliečia. Mes plaukiame per dieną žodžių jūroje. Tai žodžiai, kai kitas žmogus į mus prakalba; žodžiai, kuriuos skaitome laikraščiuose ir žurnaluose; kuriuos girdime televizijoje ir per radiją. Daugumą šių žodžių mes iš-

mokstame ignoruoti. Klausytis ir jų negirdėti! Taip, kad vėliau, kai norime išgirsti, ką kitas mums sako, nustumame, kad nesiseka mums būti atidžiais. O kaip dažnai, grįžę iš bažnyčios sekmadienį, neprisimename, apie ką kunigas kalbėjo pamoksle...

Daugumas žodžių, kuriuos išgirstame, sudomina mus tik laikinai, o gal ir visai nesudomina. Juos, kartą perskaitę arba išgirdę, greitai užmirštame. Į vakarykščios dienos laikraštį įvyniojame savo šiukšles. Kasmet šiame krašte yra išleidžiama apie 40.000 knygų. Beveik pusė šių išspausdintų knygų su minkštais viršeliais nebus nupirktos, jos liks gulėti sandėliuose, kol pagaliau taps ir vėl pagamintos iš popierių.

Nėra nieko lengvesnio, kaip nepastebėti Dievo žodžio šiame žodžių tvane. Skaityti Šventą Raštą, taip lyg Šventas Raštas visai nesiskirtų nuo visų kitų knygų.

O Dievas užtikrina mus, kad Jo žodis skiriasi nuo kitų žodžių. Jo žodžiai turi galią, kurios jokie kiti žodžiai neturi. Jo žodžiai nėra magiški, bet jie yra autortetingi ir turi galią pakeisti mūsų gyvenimą. Šių žodžių autoritetingumas remiasi Dievo autoritetingumu. Ir Dievo žodžio galia mus pakeisti kyla iš Jo noro mus išganyti. Lygiai taip, kaip mūsų žodžiai, išstarti vienas kitam, yra tiltas, kuris jungia vieną žmogų su kitu, — Dievo žodis yra tiltas, jungiantis Dievą su mumis.

Dievo žodis yra išliekantis amžinai. Tai, ką Jis pasakė pirmiesiems savo vaikams, galioja ir šiandien: kiekvienam vyrui ir moteriai.

*“Žolė sudžiūsta, ir žiedas nukrinta,
o mūsų Viešpaties žodis pasilieka per amžius”
(Iz 40,8).*

Jis prabyla į mus, kaip į individualius vyrus ir moteris.

*“Jis savo žodį siunčia į žemę, —
sparčiai jo įsakymas skrieja.
Žemę sniegu kaip vilna nukloja,
kaip pelenais šerkšnu ją nubarsto.
Ledus kaip duonos trupinius beria,
sustingsta vanduo nuo jo šalčio.
Ir vėl siunčia žodį, ir ledas ištirpsta;*

savo vėjus paleidžia, ir vandenys plūsta.

*Jokūbo vaikams savo žodį paskelbė,
Izraeliui savo įstatymus ir priesakus davė,
kitoms tautoms jis to nepadarė,
nė vienai iš jų neapreiškė savo sprendimų”
(Ps 147,15-20).*

Žodis, kurį Dievas kalba, nėra paviršutiniškas žodis; tai žodis, kuris paliečia giliausias mūsų būties gelmes. Tai žodis, žinantis mūsų širdies paslaptis ir jas mums atskleidžiantis. Dievo žodis yra asmeniškėnis, negu bet koks kitas mums tartas žodis. Mes esame permatomi Dievui ir Jo žodžiui.

Dievo žodis yra taip pat veiksmingas žodis. Jis pašaukė mus iš nebūties į būtį, ir dabar Jis šaukia mus į naują gyvenimą Jėzuje Kristuje. Jo žodis, ištartas mums, nori nugalėti nuodėmę mumyse ir visas kitas netikras vertybes mūsų gyvenime ir pasodinti ten amžinojo gyvenimo sėklą. Dievo žodis yra mums visada prieinamas, kai tik atsiverčiame Šventą Raštą. Tai didelė privilegija mums. Per jį mūsų Kūrėjas ir Atpirkėjas yra pasiruošęs į mus prabilti.

Beskaitydami Šventą Raštą, galbūt kartais jausime, jog žodis, kurį ten: skaitome, yra žodis, skirtas mums vieniems. Gali atsitikti, kad jis bus mus koreguojantis žodis. Betgi Jo žodis visada yra pilnas meilės ir gyvastingumo. Ir pati pirmutinė tiesa, kurią Dievas yra pasiruošęs mums atskleisti, yra tai, kad Jis mus myli. Tai yra tiesa, kurią Jis kartoja mums diena iš dienos, nes tą tiesą mes esame linkę greit užmiršti. Dievo žodis yra žodis, šaukiantis mus į gyvenimą. Jeigu Jis būtų norėjęs mus vien tik pasmerkti, Jis būtų galėjęs atlikti tai tyloje. Jau pats Dievo noras prakalbėti į mus yra įrodymas Jo meilės mums ir noro suteikti mums amžinąjį gyvenimą.

Iš anglų kalbos išvertė D.S.

■ Kalifornijos vyskupai paskelbė laišką, pasmerkiantį pornografiją, nes ji sudaro grėsmę įgimtam žmogaus taurumui. Tai žmogaus kilnumo profanacija. Laiškas turi 800 žodžių, buvo paskelbtas gegužės 28 d. spaudos konferencijoje. Vyskupai pareiškė, kad pornografija kursto prievartos ir priešiškus visuomenės gerovei veiksmus.

IŠSIGELBĖTI ŠAUKIANTIS BALSAS

P. DAUGINTIS, S.J.

Ruošiamės Lietuvos krikšto jubiliejui. Lietuviai vyskupai 1986 metus yra paskelbę *Sąmoningo tikėjimo metais*. Krikšto jubiliejaus Religinės programos komisija yra sudariusi šešių temų seminarą ar kursą. Tas seminaras su Dievo malonės pagalba padės jo dalyviams padaryti savo tikėjimą sąmoningesnį, patrauklesnį ir gyvesnį. Pereitame "Laiškų lietuviams" numeryje rašėme apie Kūrėjo Dievo planą. Dabar pasvarstysime, kas man yra Jėzus, ką Jėzus teikia žmogui, ir pažvelgsime į žmogų, esantį nuodėmės prarajoje.

I. KAS MAN YRA JĖZUS?

Pirmiausia pažiūrėkime į Jėzaus "paveikslą", nupieštą Evangelijoje tų, kurie kartu su juo buvo ar apie jį girdėjo iš buvusiųjų su juo. Čia pažiūrėsime tik tai, kaip apie jį rašoma Morkaus Evangelijoje.

1,21-28: sinagogoje žmonės stebėjosi jo mokymu, nes jis mokė kaip turintis galią, o ne kaip Rašto aiškintojai.

2,3-12: pasakojama apie paralyžiuotąjį, draugų nuleistą kambarin pro lubas prie Jėzaus kojų. Jėzus jam atleido nuodėmes, o visiems kitiems pasakė: "Bet kad žinotumėte Žmogaus Sūnų turint galią atleisti žemėje nuodėmes, — čia jis tarė paralyžiuotajam, — sakau tau: kelkis, imk savo neštuvus ir eik namo!"

8,27-30: prie Pilypo Cezarėjos kaimo Jėzus klausė apaštalus: "O jūs kuo mane laikote?" Petras jų visų vardu atsakė: "Tu esi Mesijas!" Pagal Mato Evangeliją, Simonas Petras atsakęs: "Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus!"

9,1-13: Jėzaus atsimainymo metu ant kalno iš debesies nuskambėjo balsas: "Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo!"

10,46-52: kalbama apie Jericho neregį, kuris šaukė: "Jėzau, Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs!" Tuomet Jėzus jam tarė: "Eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave". Nere-

gys tuoj praregėjo ir nusekė keliu paskui Jėzų.

Iš šių ir kitų Evangelijų vietų aiškėja, kokį Jėzaus "portretą" piešia Šv. Raštas. Jėzus tai tas, kuris *atleidžia, gydo, guodžia, myli, supranta, padeda, moko, įspėja, įprasmina, išklauso, išlaisvina iš nuodėmės ir mirties*.

Dėl Jėzaus darbų, žodžių ir įvairių išvelgiamų savybių žmonės jam davė įvairius titulus, vartodavo įvairius kreipinius, pvz.: *Išganytojas, Viešpats, Draugas, Žmogus, Gelbėtojas, Pranašas, Žmogaus Sūnus, Paslaptis, Kelias, Tiesa, Meilė, Patarėjas, Dievo Sūnus, Dievo Žodis, Dievas*.

Kiekvienam būtų naudinga pagalvoti, kuris iš šių titulų jam labiausiai patinka. Gal kam ateitų į galvą dar kitoks titulus, kuris atrodytų jo gyvenimui prasmingas. Būtų gera ir su kitais apie tai pakalbėti, pasidiskuoti, pasidalinti mintimis.

II. KĄ JĖZUS TEIKIA ŽMOGUI?

Su Jėzaus titulais ir kreipiniais artimai rišasi Gerosios naujienos ir Dievo karalystės suvokimas. Mums, kurie apie tai dažnai girdime, atrodo, ji nėra tiek daug sakanti naujiena. Tačiau Geroji naujiena yra labai nuostabi, o Dievo karalystė taip pat toks nuostabus dalykas! Jėzus tai mėgino išreikšti Nazareto gyventojams sinagogoje pranašo Izaijo žodžiais: "Viešpaties Dvasia su manimi, nes jis patėpė mane, kad neščiau Gerąją naujieną vargdieniams. Pasiuntė mane skelbti belaisviams išvadavimo, akliems — regėjimo; siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti maloningųjų Viešpaties metų" (Lk 4,18-19).

Izraelio tautoje "maloningieji Viešpaties metai" buvo kas 49 metai; jie buvo jubiliejiniai metai. Tuos metus vyriausiojo kunigo įsakymu paskelbus, žydų tautos kaliniai būdavo paleidžiami iš kalėjimų. Jeigu žydas būdavo tapęs vergu — jį paleisdavo iš vergijos, ir jis tapdavo laisvu žmogumi.

Skolininkai būdavo visai atleidžiami nuo skolos mokėjimo, o parduota žemė — gražinama pardavėjo šeimai. Taigi tų maloninųjų metų paskelbimas vargdieniams, prislėgtiesiems, kaliniams ir vergams buvo tikrai nuostabi, džiugi geroji naujiena.

Jėzus, perskaitęs tuos žodžius, pareiškė, kad šią dieną išsipildė girdėtieji Rašto žodžiai: su juo yra Dievo Dvasia, jis — Mesijas, Pateptasis, Viešpaties įgaliotinis paskelbti Gerąją naujieną — prasidedančius jubiliejinius metus žydų tautai ir visai žmoniškai dvasinėje, religinėje srityje.

Viešpats Jėzus iškalbingai skelbė tą Gerąją naujieną ir plačiai vykdė žmonių išlaisvinimą iš blogio, nuodėmės ir šėtono vergijos. Tik pasklaidykime Evangelijų puslapius, pasakojančius apie Jėzaus kalbas, nuodėmių atleidimą, ligonių pagydymą. Žmonės mėgindavo Jėzų sulaukyti, kad jų nepaliktų, o jis jiems pasakė: "Ir kitiems miestams aš turiu skelbti gerąją naujieną apie Dievo karalystę, nes tam ir esu siųstas" (Lk 42,44). Ir pats Jėzus siųsdavo skelbti tos Gerosios naujienos savo apaštalus, pirma jiems suteikęs galią visiems demonams sutramdyti ir ligoms gydyti (Lk 9,1-10; plg. ir 72 mokinių pasiuntimą po du — Lk 10,1-20). Jėzus tai vykdė tada ir vykdo dabar pats ir per Bažnyčią, per savo tikinčiųjų bendruomenės narius.

Kaip suprasti *Dangaus karalystę*, kas ji yra? Mato Evangelijos 6-tame skyriuje, kur kalbama apie išmaldą, pasninką ir "Tėve mūsų" maldą, sakoma, kad ta karalystė yra tokia, kurioje Dievas karaliauja. Pats Dievo karalystės Valdovas ir Viešpats parodomas, kaip *dangiškasis Tėvas*. Visi pavaldiniai yra jo įsūnyti vaikai. Viešpats su tėviška apvaizda visus globoja ir aprūpina.

Dievo karalystė yra *kaip vynuogynas*. Tėvas visus kviečia darbuotis savo vynuogyne, savo karalystėje. Kiekvienas laisvai, sumaniai tedirba pagal gautus talentus. Jeigu kas vėlokai pakliūva į darbą vynuogyne, vis tiek gaus didelį užmokestį — jis taip pat įeis į Viešpaties džiaugsmą.

Dievo karalystė yra kaip *linksmos vestuvės*. Visi — turtingi, galingi ir vargšai —

kviečiami į valdovo sūnaus vestuves. Tačiau jie turi užsivilkti iškilmeis prideramą drabužį. Kitais žodžiais tariant — turėti dovanai gaunamą pašvenčiamąją Dievo malonę. Ji tikinčiųjų gaunama per krikštą, atgimsiant iš vandens ir Šv. Dvasios nauju žmogumi, įsūnytu Dievo vaiku. Jis turi būti persiėmęs ir pakeistas Dievo karalystės dvasia, kaip miltų tešla perkeičiama joje įmaišytu raugu (mielėmis).

Dievo karalystė yra kažkas nuostabaus būsimio ir jau dabar esamo. Ji jau dabar yra žmonių širdyse. Mat sakoma, kad palaiminti dvasingieji beturčiai... kurie yra persekiojami dėl teisybės: jų yra dangaus karalystė (Mt 5,3-10). Taip pat ji yra tokių, kaip vaikelis — nuolankių, paprastųjų. O dangaus karalystės palyginime su dirva, kurioje auga kviečiai ir raugės, leidžiama abiem augti. Tik pasaulio pabaigoje blogieji bus pašalinti iš Viešpaties derliaus. Ji jau čia, žemėje, nes Viešpats Jėzus ragino savo mokinius: "Pirmiausia rūpinkitės Dievo karalyste ir jos teisybe, o visa kita bus jums pridėta!" Tačiau Jėzaus išmokytoje maldoje jie skatinami prašyti Dievą: "Tėteinie tavo karalystė!" Tad Dievo karalystė suprantama, kaip tiesos, teisingumo, taikos, meilės, malonės ir šventumo karalystė. Ji iš dalies jau žemėje yra žmonių širdyse, o visu pilnumu bus paskui amžinai danguje.

Taigi per Jėzų Kristų ir jame yra žmogui Geroji naujiena apie išsigelbėjimą iš nuodėmės prarajos, iš piktojo valdžios; taip pat priartėjimas ir palaipsninis jame išsigalėjimas Dievo karalystės. Kristuje yra kelias, tiesa ir gyvenimas. Kristus nurodo kelią į Dievo Tėvo meilę ir jo karalystę savo gyvenimu, mokslu ir įsakymais. "Kas mane myli, tas laikosi mano žodžių ir įsakymų. Tą ir mano Tėvas mylės, ir mes pas jį ateisime ir apsigyvensime... Kas įtikės ir pasikrikštys, bus išgelbėtas... Kas valgo mano Kūną ir geria mano Kraują, tas pasilieka manyje, gyvens per mane, tas turi amžiną gyvenimą". Jungimasis su juo (Komunija, malda, auka), veikimas draug su juo (kaip vynmedžio šakelės, kaip paslaptingojo jo kūno nariai) jau yra pats *kelias*.

Kriokliai, Upper Peninsula, Mich., 1980

A. Kezio nuotr.

Taip pat Jėzus Kristus yra *tiesa* apie svarbiausius žmogui dalykus (kad sutvertas Dievą garbinti, mylėti, jam tarnauti). Jis yra *tiesa* ir *gyvenimas*, ta antgamtinė tikrovė, gerasis įsikūnijęs Dievo Sūnus, Išganytojas ir Viešpats, įgalinąs žmogų Dievą mylėti ir būti jo mylimam; gyventi džiugiu, žmogiškai dievišku gyvenimu ir čia, žemėje, ir pagaliau tobulu gyvenimu danguje drauge su Triasmeniu Dievu bei visais ištikimaisiais Dievo vaikais.

Taip per Kristų išsipildo Dievo pažadas žydams, duotas per patriarchus ir pranašus,

o taip pat visiems žmonėms įrašytas širdyse begalinės laimės troškimu. Užtat apaštalas Paulius ragina mus dėkoti Tėvui, "kuris išgelbėjo mus iš tamsybių valdžios ir perkėlė į savo mylimojo Sūnaus karalystę, kuriame turime atpirkimą, nuodėmių atleidimą". Taip aiškėja nuostabus Dievo gerumas žmogui, neklaūžadai, įžeidėjui. "Dievas taip pamilo pasaulį, kad atidavė savo vienatinį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą" (Jn 3,16).

Iš visų savo kūrinijų Dievas tik žmogų ir angelus sukūrė protingus ir apdovanojo laisva valia. Jis kiekvienam mūsų suteikė laisvę pasirinkti gėrį ar blogį, meilę ar neapykantą, nuodėmę, kokį daiktą ar asmenį arba jį, savo Kūrėją, mylintį Tėvą. Jėzus aiškiai įspėjo laisvąjį žmogų apie pasirinkimo pasekmes: "Nekraukite sau lobių žemėje, kur kandys ir rūdys suėda, kur vagys įsiveržia ir išvagia. .. Verčiau kraukite savo lobį danguje, kur vagys neįsilaužia ir nevagia. nes kur tavo lobis, ten ir tavo širdis. .. Niekas negali tarnauti dviem šeimininkams. . . Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai" (Mt 6,19-24).

Tad mums dera save paklausti:

Kas sudaro mano "lobį" — didžiausią vertybę, gėrybę, centrą? Ar gal pinigai, koks daiktas, siekis, ar kuri aistra, aš pats, koks asmuo, Dievas?

Kokią reikšmę Jėzus turi mano gyvenime?

Jeigu jo nebūtų, kas kitaip būtų mano kasdienybėje, darbe, šeimoje, draugų rate lyje, susirinkimuose, kitur? Kokį skirtumą įneša Jėzus į sunkiausius mano gyvenimo momentus?

III. ŽMOGUS NUODĖMĖS PRARAJOJE

Šv. Rašte skaitome: "Mat aš sugebu gero trokšti, o padaryti — ne! Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogį, kurio nenoriu. O jeigu aš darau, ko nenoriu, tada nebe aš įvykdu, bet manyje gyvenanti nuodėmė. Vargšas aš žmogus! Kas mane išvaduos. . . nes visi nusidėję ir stokoja Dievo garbės" (Rom 7,18-20,24; 3,23).

Mes visi esame nuodėmės paliesti ir į ją palinkę. Tą palinkimą, traukimą visi savyje jaučiame. Jeigu ant ko kiek stipriau supyks-tame, tai paskui ilgai jaučiame sunkumą vėl nesupykti ir to pykčio atsikratyti. Kai ku-riuos netvarkingus, blogus palinkimus vai-kai paveldi iš savo tėvų, senelių ir protėvių. Stebėjimai ir psichologų išvados rodo, kaip sunku girtuoklio vaikui išsilaikyti, netam-pant girtaujančiu ar net alkoholiku; arba kaip sunku suvaldyti lytinį instinktą ir ero-tinę meilę pasileidėlių tėvų vaikams ir anū-kams! Daugumai yra išgalėjęs perdėtas po-linkis į tai, kas sava, arba perdėtas savanau-diškumas, stiprus egoizmas. Žmoguje yra palinkimas į netvarką ir blogį. Tai gimto-sios nuodėmės pasekmė. Tokie netvarkingi instinktai, polinkiai, aistros, tapę viduji-niais nusiteikimais, veda žmogų į asmeni-nes nuodėmes. Jos, pasidariusios blogais į-pročiais, ydomis daugiau ar mažiau užvieš-patauja visą žmogų — jis patenka į jų ver-giją, krinta į nuodėmės prarają.

Savyje negreit pastebime didesnę ar ma-žesnę vergavimą kuriai nors nuodėmei. Grei-čiau pamatome kitus žmones, atsidūrusius gilioje nuodėmės prarajoje, pvz., girtuok-liaujančius, paleistuvaujančius, svetimaujan-čius; taip pat piktus, erzlius, išdidžius, pa-gyrūnus, nusiminėlius ir t. t.

Tad pagalvoję atsakykime:

Kas mane dažnai vargina, pykina ar ki-tus stiprius neigiamus jausmus sukelia?

Kur patiriu vergavimą nuodėmei?

Kokios nuodėmės prarajon gal buvau įkritis? Kokion yra pavojus įkristi?

Nuodėmė yra ne tiek veiksmas, kiek dėl netvarkingų instinktų, polinkių, jausmų aistrų ir jų paveiktų išvalgų susidaręs nusi-teikimas. Dėl to kartais mes prarandame meilę ir jautrumą Dievui, artimui ir sau patiems. Tokiu būdu žmogus atsisako dė-kingumo Dievui, kuris jį sutvėrė ir savo tėviška Apvaizda globoja bei išlaiko; taip pat ir Išganytojui Jėzui Kristui. Žmogus ta-da abejoja, nebepasitiki Dievu, jo meile, gerumu, išmintimi ir tėviška valia, pareikš-ta io Dievo įsakymų, uždėtom ir prisiimtom pareigom, doros nuostatais ir t. t.

Toks žmogus lyg užmiršta patirtą geru-mą iš artimųjų, giminių, draugų, kitų žmo-nių ir juos įskaudina, darydamas bloga. Jis nebemato kitų poreikių, vargo ar skurdo; lyg apkurtęs kitų prašymams, maldavimams, pagalbos šauksmui. Jis praranda suvokimą, kad jo siekiamas netvarkingas, uždraustas malonumas iš tikrųjų daro jam pačiam blo-ga-

Dabar pagalvokime, kuri iš čia pateiktų minčių išreiškia mūsų nuodėmės sampratą:

Nukrypti nuo Dievo, savo tikslo.

Įžeisti bendruomenę, būti kietaširdžiu savanaudžiu.

Viso gyvenimo kryptis, išreikšta atski-rais veiksmais.

Nedaryti gero, nepriimti kasdieninės atsakomybės.

Nesusivaldyti, pajutus neigiamą jėgą širdyje.

Nepanaudoti savo talentų, dovanų.

Apsileisti, nesirūpinant savimi, savo pa-žanga.

Nepalaikyti, neugdyti savo ryšio su Dievu.

Mes lengvai pasiduodame natūraliam polinkiui pulti ir kaltinti kitus, o save vis teisinti. Todėl dažnai savyje nematome esan-čios nuodėmės, blogio, tamsos. Tada ven-giame stoti tiesos švieson, kad nepasirodytų mūsų blogybės.

Tačiau mums nepatinka kituose žmonė-se pastebimos nuodėmės ir jų blogos pasek-mės, ypač kai mums patiems tenka nuo jų nukentėti. Tada pastebime, kad ir mes pa-našias blogybes darome, kad esame tų nuo-dėmių pančiojami, blogų papročių arba ydų pavergiami, kad slenkame prarajon, ar jau esame atsidūrę nuodėmės prarajoje. Mėgi-name iškopti. Tačiau žmogus vienas nepa-jėgia, nors ir tiek kartų bando.

Tiek kitus žmones stebint, asmeniškai tenka patirti ir pripažinti, kad, kai patiriu skaudžias nuodėmės pasekmes, man reikia Gelbėtojo, Išganytojo. Turiu jo šauktis, kad išsigelbėčiau iš nuodėmės.

Laikas — didžiausia Dievo dovana.

BŪKITE TOBULI

A. MAURAGIS

Šiandien moksle nebėra abejonių, kad žmogus savo kūnu yra kilęs iš gamtos evoliucijos būdu, bet taip pat neturėtų būti abejonių, kad jis yra apdovanotas didesnėmis dovanomis, kurių gamta negali duoti. Žmogaus siela, sąmonė, asmenybė, dvasia, kuri, kad ir reiškiasi gamtoje, nėra iš jos, o virš jos. Visos tos dovanos, kurių žmogus taip turtingas, yra ne iš gamtos malonės, bet iš antgamtinės transcendencijos. Juk ir pati gamta ne iš savęs yra kilusi, o iš kosmologinės realybės, ir mažiausias gamtoje reiškinys yra surištas su kosmine būtimi.

Jei gamtoje matome, kad kiekviena žemesnioji daiktų ir gyvių rūšis tarnauja aukštesniajai, kad pastaroji galėtų egzistuoti, tai žmogui tarnauja visa gamta — visi daiktai ir gyviai, visa regimybė ir net visas universas. Jam, tarsi kokiam dievui, leista viskuo naudotis ir viską valdyti. Bet žmogus savo esme nėra koks parazitas, kuris be atsakomybės viskuo naudotųsi, visi tik jam būtų reikalingi, o jis — niekam, tik pats sau. Žmogus nėra parazitas, jo pašaukimas yra didesnis, negu kitų tvarinių gamtoje. Tad kas yra žmogus, koks jo pašaukimas? Kam jis turi būti naudingas ir kam atsakingas?

Žmogus be Dievo negali suprasti, kam jis gali būti naudingas ir kam atsakingas, norint nenorint jis tada taptų parazitinės rūšies gyvūnu. Nežiūrint kokio aukšto laipsnio pasiektų civilizacija, žmogus be Dievo pasiliks gyvulių bandoje: kentės skurdą, napykantą, neteisybę, kerštą, melą, pažeminimą ir visas kitas blogybes, kokios tik gali būti mūsų pasaulyje. Tai kelias civilizacijos be Dievo, tai veidmainystės kelias, kuris, kad ir išpažįsta Dievą, bet gyvena be Dievo. Civilizacijos gimsta ir miršta kartu su žmonėmis, bet žmonijos kelias į amžinybę triumfuoja visais laikais, ir visa kūrinija kartu su žmogumi skuba nesustodami į atbaigos tašką — Omegą. Šioje didžioje kelionėje visa tvarinija tampa prie-

mone žmogui pasiekti savo tikslą — tapti Dievo vaiku.

Kad žmogus galėtų savo tikslą pasiekti, neužtenka vadintis žmogumi, reikia juo tapti, reikia pastangų, noro ir valios nugalėti save, reikia tvirto tikėjimo ir vilties sukurti Dievo karalystę žemėje. Kristus atėjo įkurti Dievo karalystės, atėjo kaip Šviesa, Kelias ir Tiesa, paliko mums gyvenimo pavyzdį, Dievo Apreiškimą, savo mokslą ir išganymo malonę. Žmogui tenka tik džiaugtis ir sekti jį, bet taip nėra. Mat žmogus yra laisvas — gali priimti ir atmesti, gali viską iškreipti pagal savo samprotavimus, patogumus ir interesus. Neužteko 2000 metų, kad Kristų suprastume ir pasektume. Galbūt reikės dviejų milijonų metų, kol žmogus visiškai įsisaugos ir supras, kad be Kristaus jis negali aukščiau parazito pakilti. Kol žmonija gyvens nepasotintu egoizmu, tol žmogus nepasikeis, tol ir artimo meilės neįgyvendins, tol ir Dievo karalystė neateis. Tai labai aišku.

Žmogus yra pašauktas dideliu tikslu, todėl iš jo reikalaujama ir didelių darbų, didelių pastangų tobulumui pasiekti — visa gamta yra pasiruošusi jam tarnauti, bet žmogus ja dažnai piktnaudžiauja, savo pašaukimą ignoruoja, todėl ir mūsų civilizacija nedaug kuo skiriasi nuo anarchijos, ir taip gali tęstis, nežinia kiek. Tiesa, kad žmogus nėra tobulas, atėjęs iš gamtos, kaip jos vaikas, apsinkintas gyvuliška prigimtimi, pagundomis, traukiančiomis į vitalizmą ir nuodėmę, į vadinamąjį natūralų gyvenimą. Visa tai žmogui reikia nugalėti savo dvasiniu kilnumu, tvirta valia, idealų meile, kurie apsirėškia moralinėmis normomis, doru gyvenimu. Deja, žmogus yra silpnas, bet užtat Dievas yra gailestingas. Užtenka nuoširdžių žmogaus pastangų tobulėjimo siekti, gerą valią parodyti.

Žmogaus tobulėjimas yra esminė jo vertė, tikroji jo pažangos kryptis, vedanti į amžiną namus. Todėl Kristus ir įspėjo, sa-

kydamas: "Būkite tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas". Tai nėra tik gražūs žodžiai, taip sau pasakyti, kalbai pagražinti. Tai yra labai reikšmingas įspėjimas, kuris reiškia, kad tik tobulieji Dievą matys. Ir iš tikrųjų, kaip kitaip galėtų būti? Kaip galėtų tobulas Dievas susijungti amžinam buvimui su netobulu žmogumi? Taigi neturėkime iliuzijų, kad, būdami netobuli, matysime tobulą Dievą. Reikia žinoti, kad ir Susitaikymo sakramentas — nuodėmių atleidimas žmogaus nepadaro tobulo, o tik suteikia malonę tobulumui siekti.

KRYŽIAUS MEILĖ

CHIARA LUBICH

Bet aš nieku nesigirsiu, nebent mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kryžiumi, dėl kurio pasaulis man yra nukryžiuotas ir aš — pasauliui" (Gal 6,14).

Didžiausią skausmą kėlė šv. Pauliui klaidingas mokymas, kuris nuvertina Jėzaus kryžiaus tikslą ir prasmę ir paneigia jo svarbumą žmogaus gyvenime. Pagaliau kas gi buvo Pauliui Jėzus nukryžiuotasis? Jis buvo jam didžiausias Tėvo meilės įrodymas. Kad būtumėm išgelbėti, Tėvas davė mums didžiausią dovaną: jis patikėjo mums savo Sūnų. Tuo pačiu Jėzus nukryžiuotasis įrodė mums savo didžiausią meilę. Pakludamas Tėvo valiai, jis prisiėmė mūsų žmogišką prigimtį su visomis savybėmis, net ir mirtį ant kryžiaus.

Tai Jėzus ant kryžiaus, kuris iš meilės Tėvui ir mums nužemino save, tapdamas vargdienis, silpnas, apleistas... Bet kaip tik, sunaikindamas save, (kas mūsų galvojimui ir instinkams yra absurdas ir pasibaisėjimas), jis sutaikė mus su savimi — visiškai mus atnaujindamas ir pagydydamas, perteikdamas savo dieviško gyvenimo pilnybę — jis sutaikė mus vienus su kitais, sujungdamas mus į naują šeimą, į Dievo vaikų šeimą.

Jėzus ant kryžiaus yra parodymas Dievo logikos, kuri yra tikros meilės logika. Tai

meilė, kuri vienija kas buvo perskirta ir išskaidyta; kuri ragina mus mylėti, nusizėminti, kentėti su tais, kurie kenčia, suprasti vertę mažų dalykų, žmogiškų ribotumų ir visa to, kas atrodo menka, apleista ir paniekinta žmonių akyse, vykdamas jo išganymo planą pasauly. Jėzaus kryžius rodo radikalią pergalės kelią prieš pasaulio logiką, kuri remiasi jėga, pasitikėjimu tik savimi, savęs patenkinimu, savimeile, neapykanta ir susiskaldymu... Jėzaus kryžius kartą ir visiems laikams demaskavo ir pasmerkė pasaulį su visa jo tuštybe, pasipūtimu, siauraprotiškumu, trumparegiškumu.

Šv. Paulius po savo atsivertimo atsižadėjo pasaulio. Pasaulis jam mirė ir jis pasauliui. Jis matė, kad pasaulis jo nesupras. Jam buvo labai aišku, kad naujoji realybė, ateitis Dievo plane yra pagrįsta Jėzaus kryžiumi. Dėl to jis nieko nenorėjo žinoti, tik Jėzų ir tik Jėzų nukryžiuotąjį. Pauliaus širdis buvo perpildyta meile jam. Jis nesigyre žemiškais įvertinimais ar pasauliškom privilegijom, nebent Jėzaus kryžiumi visuose bandymuose, kentėjimuose ir ypatingai persekiojimuose, kuriuos jis kentėjo dėl Evangelijos, tų kentėjimų žymes neišodamas savo kūne.

Čia mąstomi labai svarbūs apaštalo žodžiai skatina ir primena, kad ir mes galime mylėti Jėzų nukryžiuotąjį virš visko, būdami jam ištikimi bandymuose, sunkenybėse, priešingybėse, kurias sutinkame mūsų kelyje. Tos sunkenybės, kaip žinome, pasireiškia mūsų silpnybėse, pagundose, nesusipratimuose mūsų aplinkoje. Kartais gali mus aplankyti ligos, prispausti finansinės problemos, nesėkmės, nusivylimai, vienišumas ir t.t. Mylėti Jėzų nukryžiuotąjį reiškia tikėti, kad Dievo meilė mus aplanko bandymų ir kentėjimų naktįje ir niekada mūsų neapleidžia nelaimėse. Apkabinti Jėzaus kryžių reiškia priimti bandymą, bet kokį ir kiekvieną bandymą, taip, kaip Jėzus priėmė savo kryžių, įsitikinęs, kad mirtis visuomet yra preliudija į prisikėlimą.

Jėzaus kryžiaus meilė, apie kurią čia mąstome, nereiškia pasyvų, rezignuotą suti kimą, bet bandymų akivaizdoje dinaminį ir

Agorafobija — gyvenimas pragare

Grazina Kriaučiūnienė

Kaip ir kiekvieną šeštadienį, Marytė nuvažiavo į krautuvę supirkti savaitei maisto. Pirkinius susikrovus į vežimuką, atsistojo į eilę. Žmonių daug, reikia palaukti. Belaukdama vartė žurnalą, kai staiga pradėjo labai blogai jaustis: galva svaigo, keliai ir rankos drebėjo, išpylė šaltas prakaitas, širdies plakimas padvigubėjo, ir ją apsiaubė neišpasakyta baimė — manė, kad mirs. Po poros minučių šie simptomai dingę, ir Marytė pajėgė pirkinius iškrauti kasininkei, susimokėjo ir išėjo iš krautuvės, tačiau jautėsi labai pavargus ir išsigandus, nežinojo, kas atsitiko.

Sekmadienio rytą su vyru nuvyko į bažnyčią. Vos tik įėjus pro duris, simptomai pasikartoję, vos spėjo į artimiausią suolą atsisėsti. Šį kartą priepuolis ilgiau tęsėsi, bet praėjo. Tačiau kitą sekmadienį buvo taip blogai, kad reikėjo ją išvesti iš bažnyčios. Už poros dienų nuvyko pas savo gydytoją, kuris padarė kraujo tyrimus ir nustatė nervinę įtampą. Prirašė raminančių vaistų. Iš pradžių Marytė šiuo receptu naudojosi, bet, pasiskaičius, kad prie šių vaistų galima pri-

aktyvų jų priėmimą. Toji meilė su tikėjimu paruošia mus atsiduoti Dievo meilei, įsitikinus, kad su meile apkabintas kryžius skleidžia Dievo šviesą ir galybę, kuri nugali visas situacijas ir atnaujina pasaulį.

Iš anglų kalbos išvertė

Kostas Paulius

prasti, kad jie yra "highly addictive", stengėsi kuo rečiau juos imti. Sveikata vis blogėjo. Pradėjo bijoti eiti į krautuves, į bažnyčią, į svečius. Vengė susitikti su žmonėmis. Pasidarė visiška "namų kalinė". Ne tik pati iš namų neišeidavo, bet ir nieko neišleisdavo, išskyrus šeimos narius. Jautė, kad einanti iš proto, ir laukė dienos, kada visiškai išprotės ir bus uždaryta beprotnamyje.

Tačiau Marytės liga nebuvo nervų krizė, o panikos priepuolis, kuris, vis pasikartodamas, išsivystė į agorafobiją. Šia liga serga vienas iš dvidešimt Amerikos gyventojų, proporcingai dvigubai daugiau moterų negu vyrų. Taip pat vienas iš devynių gyventojų kenčia nuo kokios nors fobijos. Esu tikra, kad kiekvienas asmuo viena ar kita proga yra patyręs baimę ar nervinę įtampą. Ne vienam įtampa pakyla, ieškant naujo darbo, ruošiantis egzaminams ir pan., tačiau, šioms sąlygoms dingus, pvz., darbą gavus, egzaminus išlaikius, dingsta ir įtampa, o fobija sergantiems įtampa didėja.

Dažniausiai pasitaikanti fobija šiame krašte yra viešas kalbėjimas. Vienas tyrimas įrodė, kad nuo šios baimės žmogus gali ir numirti. Keletas paskaitininkų vidury savo kalbos sukrito ir mirė nuo širdies smūgio, nors anksčiau jokios širdies ligos neturėjo. Kovoiant su baime, atsiranda fizinių ligų simptomai. Prieš mėnesį teko kalbėti su viena pagyvenusia moteria, kuri ilgus metus sirgo agorafobija. Ji to nežinojo, tačiau reguliariai atsidurdavo ligoninėje su astmos priepuoliu. Gydytojas į ją "pripumpuodavo" įvairių narkotikų, kad beveik be sąmonės išgulėdavo kelias dienas, paskui atsigaudavo. Tik vėliau sužinojo, kad nuo fobijų jai taip įsitempdavo kaklo raumenys, kad negalėdavo kvėpuoti. Narkozė raumenis atleisdavo. Po ilgesnės terapijos sveikata susitvarkė, ir dabar ji vaistų beveik neima. Kitos moters kova su fobija prasčiau baigėsi. Likusi viena naujai išnuomotame bute, sutemus pradėjo bijoti, kad vieno kambario spintoje kažkas yra įlindęs, bijodavo per tą kambarį pereiti. Dienos metu baimė dingdavo. Nors labai stengėsi, tačiau baimės nenugalėjo. Kiekvieną vakarą su tamsa

grįždavo ir panika. Taip bevokodama, atsi-dūrė ligoninėje, širdies ligų skyriuje. Čia atsigavus, į tą butą negrižo.

Kas yra agorafobija? Šį terminą sugal-vojo vokietis psichiatras Westphal 1871 m. Terminas nukaltas iš dviejų graikiškų žo-džių: "agora" — turgavietė, susirinkimų aikštė ir "phobos" — baimė. Per paskutinį dešimtmetį agorafobija buvo aiškinama, kaip atvirų vietų baimė, tačiau toks patari-mas nėra teisingas, nes vieni šia liga sergan-tieji bijo atvirų vietų, kiti — uždary. Tiks-liausias aptarimas būtų — *baimės baimė*. Tai reiškia bijoti tų vietų, kur kartą įvyko panikos priepuolis, nes bijoma, kad, ten at-siradus, tai vėl pasikartos. Baimės vietų ra-tas plečiasi: vengiant krautuvės ar bažny-čios, kur įvyko priepuolis, pradedama veng-ti visų krautuvių ir bažnyčių ir t.t. Pagaliau lieka tik viena vieta, kur ligonis jaučiasi saugus — tai dažniausiai savi namai ar tik vienas kambarys. Juo toliau nuo šios vietos nutolstama, juo labiau stiprėja baimės jaus-mas. Baimę iš dalies sumažina buvimas su "saugiu asmeniu", t.y. su tokiu asmeniu, kuriuo pasitiki, kuris jam ar jai gali padėti.

Westphal pastebėjo, kad simptomai in-tensyvėja, esant atviroje vietoje, pvz., lau-kuose, parke, krautuvėje. Ligoniai tokių vietų vengia arba bando patys sudaryti dirbtines "sienas". Pvz., vienam vyrui svai-go galva, išėjus į lauką. Sunku būdavo per-eiti per gatvę, vis stengdavosi eiti palei me-džius, krūmus. Pagaliau baimę numalšino, sudarydamas dirbtinę "pastogę" — eidavo, virš galvos nešdamas skėtį.

Paskutiniųjų dvidešimt metų tyrimai rodo, kad panikos priepuolis dažniausiai pasitaiko, esant vietoje, kurioje asmuo ne-turi kontrolės, pvz., stovint eilėje, būnant minioje, bažnyčioje, susirinkime ir pan. (*The Agoraphobic Syndrome*, Geoffrey L. Thorpe and Laurence E. Burns, 1983). Li-ga atsiranda po kokio nors sukrečiančio įvykio, pvz.: artimo asmens mirties, skyry-bų, matant baisią katastrofą ir pan. Taip pat liga gali atsirasti po daugelio smulkes-nių įtampų, su kuriomis asmuo nepajėgė susitvarkyti. Šie duomenys rodo, kad liga

priklauso protinių ar nervinių sukrikimų skyriui, tačiau Scott M. Fishman ir David V. Sheehan savo straipsnyje "Anxiety and Panic: Their Cause and Treatment" (*Psy-chology Today*, April 1985) aiškina biolo-ginę ligos pusę. Šio šimtmečio vidury tyri-nėtojai pastebėjo, kad asmenyse, kurie turi palinkimą į agorafobiją, po mankštos pa-kildavo pieno rūgštis (lactic acid) kraujyje, o asmenyse, kurie šio palinkimo neturė-jo, rūgšties lygis nepakildavo.

Psichiatras Ferris Pitts, naudodamas šį atradimą, toliau eksperimentavo, išvirkšda-mas natrio laktato (sodium lactate) ser-gantiems nuolatiniu nerimu. Jiems tuoj at-sirasdavo baimės priepuolis, kuris dingda-vo, vaistus sustabdžius. Daniel Carr savo tyrimuose pastebėjo, kad asmenys, palinkę į agorafobiją, gaudavo panikos priepuolį, kiek įkvėpę angliarūgšties dujų. Tuo tarpu kiti žmonės šios reakcijos negaudavo nuo tokio pat dujų kiekio. Dar vienas tyrimas rodo, kad vidinės ausies užkrėtimas kai ku-riems taip pat gali sukelti pasikartojančius panikos simptomus. Tad galima teigti, kad ligos pagrindas gali būti koks nors dar ga-lutinai neišaiškintas fizinis sukrikimas.

Kada ir kam liga pasireiškia? Dažniau-siai liga pasireiškia jauniems (18-35 m.) suaugusiems, dvigubai dažniau moterims negu vyrams. Žinant, kad šia liga sergan-tieji yra protiškai pažangūs ir jautrūs as-menys, moterų daugumą galima paaiškinti keliomis galimybėmis. Viena, tai buvusi mo-ters rolė pasaulyje, kai jai buvo aiškiai nu-statyta, kas galima ir ko negalima šeimos bei profesijos rėmuose. Fishman šį argu-mentą kiek pakeičia, aiškindamas, kad šiais laikais moters rolei pasikeitus, daugiau at-siranda įtampos ir spaudimo. Taip pat mo-teris nesijaučia užtektinai savimi pasitikinti atlikti tai, ko iš jos reikalaujama. Dar pri-deda, kad vyrai bando savo panikos įtam-pą užtušuoti alkoholiu arba obsesyviai kompulsyviu elgesiu.

Kai kurie tyrimai parodė, kad moterų hormonų mėnesinis keitimasis sudaro sąly-gas, kada jos ypač yra bejėgės atsispirti fo-bijai. Apklausinėjimai parodė, kad aštuoni

Buffalo Rock State Park, Illinois, 1968.

A. Kezio nuotr.

procentai moterų nustatė gimdymą, kaip įvykį, kuris jas pastūmėjo į agorafobiją. Tačiau sunku nustatyti, ar tai buvo nuo hormonų pasikeitimo per gimdymą, ar kūdikį auginant nepajėgumas susitvarkyti su naujomis gyvenimo sąlygomis. Per apklausinėjimus buvo pastebėta, kad vaikystės išgyvenimai bei ankstyvas elgesys taip pat turi įtakos bei nurodo tolimesnį jautrumą šiai ligai. Traumatiškas tiesioginis ar netiesioginis įvykis ir emocinė įtampa, su kuria asmuo negali susitvarkyti, tiesiogiai veikta agorafobijos išsivystymą.

Ligos simptomai. Per paskutinių šimtmetį atlikti įvairūs tyrinėjimai nustatė šiuos esminius ligos simptomus:

a. *Aplinkos baimė.* Ligonis bijo eiti į viešas vietas, pvz., į krautuvę, gatvę, būti minioj; eiti į uždaras vietas: krautuves, teatrus, bažnyčias, keltuvus; bijo keliauti autobusu, traukiniu ar lėktuvu, keliauti per tiltus, tunelius, vienas pasilikti namie. Šios baimės gali apsiriboti viena ar būti keliose kombinacijose.

b. *Ribotos padėties baimė.* Agorafobui intensyvėja baimės bei panikos jausmas, atsidūrus padėtyje, kurioje suvaržomas jo elgesys, pvz.: sėdėti kirpėjo ar dantisto kėdėje, stovėti eilėje, sėdėti autobuse ar kalbėti su kaimynu. Tokiose padėtyse ligonis jaučiasi "sugautas", negali pabėgti. Daugumas, tokiose padėtyse atsidūręs, iš anksto bando numatyti "pabėgimo kelią". Tačiau viešos vietos — plačios gatvės, parkai — sukelia paniką, nes sunkiau iš tokių vietų pabėgti.

c. *Panika.* Labiausiai gąsdinantis ligos aspektas yra panikos priepuolis. Hawrigg taip aprašo vieno asmens panikos priepuolį: "Buvau krautuvėje ir staiga per sekundę pasijutau lyg išprotėjusi. Tai buvo kaip baisus sapnas, tik buvau pabudus. Akyse pasidarė tamsu, visą kūną išpylė prakaitas. Jaučiausi, lyg visas kraujas būtų dingęs, pabėgti kaip drobė. Maniau, vietoj sukrisiu, neįčiau galinti sąnarius valdyti, nugara ir kojos aptirpo, negalėjau pajudėti. Jaučiau, kad visi į mane žiūri. Širdis pradėjo smarkiai plakti, maniau, kad plyš. Lyg iš labai toli, girdėjau žmonių balsus. Galėjau tik galvoti, kad reikia iš čia kuo greičiausiai išbėgti. Lauke kiek atsigavau ir jaučiausi labai išsvargus bei nusilpus. Grįžus namo, išsiverčiau, ir praėjo visa para, kol pasijutau sava. Toks išgyvenimas palieka žmogų labai bejėgį, nes žinai, kad tai gali vėl pasikartoti".

Daugumas agorafobų bijo, kad apalps ar mirs per priepuolį ir, panikai užpuolus, negali racionaliai galvoti. Įvairių tyrimų duomenys įrodo, kad mėnesiai sėkmingos terapijos būna nušluojami vieno, kad ir trumpo, panikos priepuolio. Taip pat po priepuolių ligonyje lieka palinkimas ateityje juos vis dažniau išgyventi. Tad tokius

ligonius reikia remti ir jiems padėti, bet ne prievarta stumti, nes jie patys geriausiai supranta, kiek gali pasiekti.

d. *Fiziniai simptomai.* Simptomai yra panašūs į ligonių, sergančių patologine įtampa: išdžiūvus burna, prakaitavimas, nugaros muskulų įtampa, pilvo ir skrandžio įsitempimas, pagreitėjęs širdies plakimas, svaigimas, pagreitėjęs kvėpavimas, sąnarių drebjimas.

e. *Supratimo aspektas.* Kartą išgyvenus panikos priepuolį ir žinant, kad gali jis pasikartoti, išsivysto panikos baimė. Laukiant kur nors vykti ir suprantant, kas gali atsitikti, įtampa kyla. Agorafobas greičiau sutiks kur nueiti ar vykti, jei paklaustas tuoj pat turi tai atlikti. Tokiu atveju nėra laiko įtampai pakilti, kuri gali pasibaigti panikos priepuoliu.

Iš anksto gautas pakvietimas kur nors dalyvauti ar numatytas vykimas į koncertą agorafobui duoda laiko apmąstyti, kad, ten būdamas, gali prarasti kontrolę, gauti širdies smūgį, negalės grįžti namo ar greitai atsirasti sau saugioje vietoje, gali apalpti ar net mirti. Tokie iš anksto negatyvūs apmąstymai sukelia įtampą. Tik terapijoje pažengęs išmoksta turimą laiką prieš išvyką tinkamai konstruktyviai sunaudoti savo panikos apmalšinimui bei numatymui, kokiu atveju ką darys, tokiu būdu išsklaidydamas kylančią įtampą.

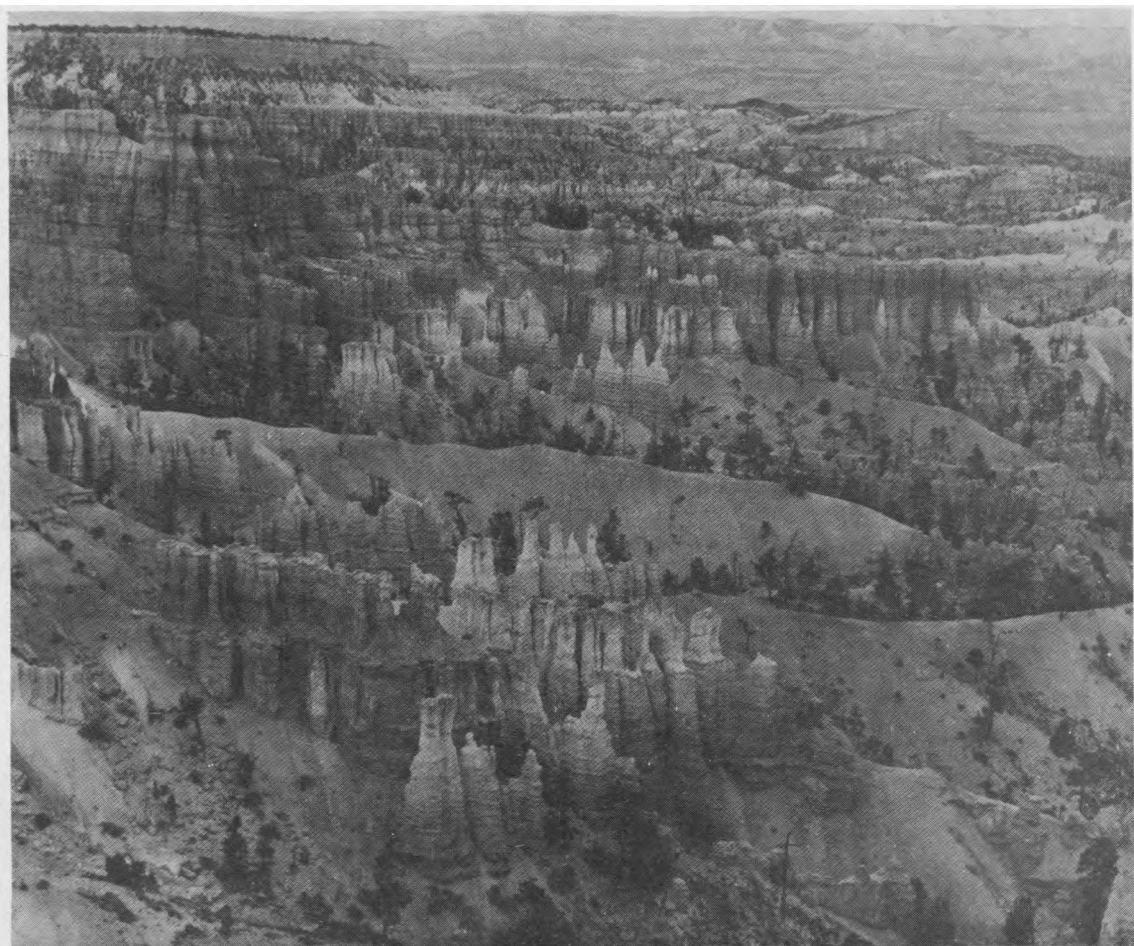
Pasikeitimai. Nėra nė klausimo, kad agorafobijos įtampa diena iš dienos kinta. Aplinkos pasikeitimai gali padėti ar pakenkti ligos stoviui. Jau anksčiau minėjau, kad, turint patikimą asmenį, padeda ligoniui, nors tas asmuo gali būti ir mažas vaikas, kuris, tikrai nelaimei ištikus, negalės padėti. Taip pat agorafobai bando taip sutvarkyti savo aplinkybes, kad jaustųsi saugūs, net ir ilgesnę kelionę ar ilgesnį darbą atlikdami. Pvz., Jonas, kurį apima panikos priepuolis vairuojant, suskaldo kelionę į mažus gabaliukus. Jis negalvoja, kad reikės šimtą mylių vairuoti, bet koncentruojasi tik į mažą atstumą nuo kiekvieno įvažiavimo į greitkelį ir išvažiavimo iš jo. Tokiu būdu jam kelionė susideda iš mažų 10-15

mylių kelionių. Petras, nutaręs važiuoti šimtą mylių, visiškai vengė greitkelių, važiuodamas šalutiniais keliais. Marytė, išgyvensi pirmąjį panikos priepuolį, stovėdama eilėje, ilgus metus negalėjo eiti Komunijos, nes reikia stovėti eilėje. Tačiau atrado bažnyčią, kur dar buvo Komunija dalinama prie grotelių, tai ji turėjo į ką atsiremti, jei galva pradėtų svaigti. Diana, nutarusi grįžti į raštinės darbą, apskaičiavo, kada būna "kavos" ir pietų pertraukos, tai į darbo dieną ji žiūrėjo, kaip į keturis dviejų valandų darbo laikus. Įvykiai, kurie sukelia

Silver Lake State Park, Mich., 1976.

A. Kezio nuotr.

Bryce Canyon National Park, Utah, 1965.

A. Kezio nuotr.

įtampą, kenkia agorafobui, tačiau įvykiai, kurie įtempia motyvavimą, padeda nugalėti įtampą ir suvaldyti panikos jausmą.

G y d y m a s . Šiomis dienomis naudojamas gydymas remiasi terapija ir vaistais. Prie šio gydymo daug kam padeda agorafobų grupinė parama.

a. *Terapija.* Prieš pasirenkant terapeutą, labai svarbu patikrinti sveikatą, iširti, ar nėra kurio nors fizinio sutrikimo, nuo kurio nukentčia savijauta ir emocinė sveikata. Alergijos, cukraligė, aplinkai pasikeitus trumpalaikė įtampa, pasikeitęs kraujo spaudimas, tumorai gali sukelti fobijas, kurios išnyksta, sveikatą pataisius. Antra vertus, įtampa gali sukelti fizinius sutrikimus: ne-

migą, nugaros skausmus, galvos skaudėjimą, skrandies žaizdas ir pan. Čia taip pat gali tekti gydytis ne vien vaistais, bet ir terapija.

Nustačius, kad liga yra agorafobija, terapeutui tenka ligonį gydyti terapija, desensitizacija ir užslopintų konfliktų išrišimu. Jei konfliktas yra tarp vedusiųjų, abu turi terapijoje dalyvauti. Pvz., Becky, beveik 30 metų moteris, visai negalėjo išeiti iš namų. Terapija buvo atlikta jos namuose, tačiau jos vyras stengėsi kuo mažiau prisidėti. Terapistai bandė iškelti vedybinio gyvenimo konfliktus, tačiau Becky ir jos vyras nenorėjo apie tai kalbėti. Po kiek laiko Becky jautėsi gerai ir terapiją nutraukė. Tačiau po

keturių mėnesių sveikata ir vedybinis gyvenimas labai pablogėjo. Grįžusi į terapiją, nusprendė gauti ištuoką. Taip susitvarkius, jautėsi galinti be didesnių baimių savarankiškai gyventi. Šis pavyzdys pabrėžia konfliktų išsprendimo svarbą, nes, jiems nykstant, nyksta ir fobijos. Žinoma, vien konfliktų išsprendimas agorafobui padarytos žalos automatiškai neištrins, tačiau su desensitizacija daug greičiau bus pasiekti norimi rezultatai.

Keleto profesionalų atlikti tyrinėjimai parodė, kad tokią desensitizaciją prasmingiau atlikti grupėje, nes dalyviai vienas kitą padrąsins, vienas kitam padės ir pripratins ligonį prie grupinio bendravimo, nuo kurio ne vienas buvo atitolęs ar tokio bendravimo sąmoningai vengė. Kartą prasiūšus pro "užtvarą", lengviau jiems išvystyti santykius su kitais asmenimis.

b. *Vaistai.* Nors įvairūs nervams raminti vaistai buvo naudojami agorafobijos gydymui, tačiau rezultatai parodė, kad vaistai ligos nepagydo. Tad vaistus pradėta vartoti vieton muskulų atleidimo pratimų per desensitizaciją, nuslopinti įtampą, atsiradus fobinėje padėtyje ir kontroliuoti panikos priepuolius, bandant išmokti elgesio pakaitą fobinėje padėtyje.

Vaistų naudojimas turi savo pozityvius ir negatyvius aspektus. Savaiame aišku, jei vaistai padeda fobiją nugalėti ir asmuo gali grįžti į normalų gyvenimą, tai labai gerai, tačiau prie kai kurių naudojamų vaistų ilgai ligonis taip pripranta, kad reikia jų vis daugiau ir daugiau imti ir be jų negali gyventi (addiction). Taip viena liga pakeičiama kita. Taip pat ne visose situacijose vaistai pagelbsti. Gydantis nuo fobijų, kartais sveika truputį įtampos patirti ir išmokti, kad ne kiekviena įtampa baigiasi panikos priepuoliu. Dar viena blogybė: dažnai ligoniai negali ar nenori pripažinti savo gerėjančios sveikatos ir fobijų sumažėjimą aiškina vaistų ėmimu, o ne savo pasiekimais. Tokia galvosena kenkia fobijų gydymui. Tačiau atsakingai vartojami vaistai padeda su agorafobija susitvarkyti ar bent pakenčiamai ligą suvaldyti.

c. *Grupinė parama.* Nors agorafobijos gydymo centrų yra įvairiose Amerikos vietovėse, tačiau jiems daug pagelbsti savarankiškos agorafobijos grupės (self-help), kurios mažiau žinomos. Šiose grupėse nėra profesionalo terapistų ar gydytojų. Nėra nei nustatyto mokesčio — kiekvienas paaukoja, kiek gali. Grupės nariai pakaitomis veda susirinkimus, organizuoja išvykas, ieško profesionalų vesti pokalbiams, pasidalina savo išgyvenimais, padeda kitiems konkrečiais patarimais, paremia grupės narių pasiekimus. Viename mieste grupės įkalbinta didžiausia maisto krautuvė paskyrė vieną darbininką padėti krautuvėje esantiems agorafobams, jeigu jiems pasitaikytų panikos priepuolis. Šiam reikalui buvo paskirta raštinė, kurioje ligonis gali pabūti, kol aprims, arba pasiskambinti pagalbos. Taip pat paskiri ambulansų sanitarai buvo informuoti, kad širdies plakimas gali padvigubėti nuo panikos, o ne tik nuo širdies sutrikimo.

Šioje grupėje dalyvavusi Diana tiek sustiprėjo, kad pajėgė grįžti į raštinę darbuotis. Marytė pradėjo jaustis, kad "pagaliau gale tunelio matyti šviesa. Septynerius metus išgyvenau pragare. Dabar grupės nariai padėjo įsisąmoninti, kad toli gražu ne su viena tokia, ir mano išgyvenimai nėra išimtiniai".

Baigdama noriu pakartoti, kad Amerikoje vienas iš dvidešimt serga šia liga, kuri iš esmės yra biologinis-fizinis sukrikimas. Kiek tokių ligonių yra tarp lietuvių, sunku atspėti, nes tokie ligoniai labai savo sveikatos stovį slepia. Tačiau agorafobiją galima suvaldyti ir išgydyti. Agorafobijos gydymo centrų sąrašą galima gauti (už 2,50 dol.), rašant šiuo adresu: The Phobia Society of America, Department PT, 5820 Hubbard Dr., Rockville, Maryland 20852.

■ Sistino koplyčios paveikslai Vatikane atnaujinami jau per du dešimtmečius. Darbai eina į pabaigą. Baigiamas restauruoti Michelangelo sukurtas Paskutinis teismas. Dar bus tęsiamas lubų paveikslų atnaujinimas. Jame yra 26-šiu pirmųjų popiežių veidai.

Atvirumas ir vienišumas šeimoje

Ramunė Kubiliūtė

Kadaise nepriklausomoje Lietuvoje didelės ūkininkų šeimos augo ir gyveno erdviuose aplinkose. Gal gyvenamasis namas nebuvo toks didelis, bet vaikams buvo daug vietos žaisti, lakstyti. "Miesčionys" vaikai taip pat turėjo vietos žaidimams ir užsiėmimams.

Lietuvių išeivijos gyvenimo sąlygos labai skirtingos. Kai kur šeimos yra taip išsisklaidžiusios dideliuose priemiesčių namuose, kad vieni šeimos nariai nežino, ar kiti yra namie. Kitur šeimos taip susispaudę, kad kartais, norint vienam pabūti, reikia išvykti iš namų.

Tačiau šeimos gyvenamasis namas neturi tiesioginio ryšio su šeimos tarpusavio gyvenimu. Kaip tik dažnai šeimos, kurios finansiškai geriau stovi, yra daugiau užsiėmusios savais reikalais, negu šeimos gerove, ir savo puošniuose namuose retai bendrauja.

Tėvai dažniausiai elgiasi su vaikais taip, kaip jų tėvai elgėsi su jais. Šio šimtmečio pirmoje pusėje jaunimas, kuris augo Šiaurės Amerikoje ir Europoje, buvo panašiai auklėjamas. Vertybės, kurių jaunuoliai siekė, buvo paklusnumas ir pagarba tėvams, meilė tėvynei, darbštumas, parama ir ryšių palaikymas šeimos narių tarpe. Pasaulį sumažina ne vien finansinė gerovė, kurios dėka galima apkeliauti pasaulį, bet taip pat technika, kuri duoda galimybę žmonėms stebėti, kas vyksta kitur. Kai kurie net kal-

tintų gerą finansinę padėtį (ypač JAV) už vadinamąjį smukimą, dekadensą. Kaip žmonių gerovė gali paveikti bendravimą?

Kuo labiau tolinamės nuo žemės ūkio pragyvenimo, tuo labiau šeimos išsisklaido ir dingsta miestuose. Ūkiai, kaip mažos salos, apsuptos gyvūnijos ir pievų bei laukų. Jie šeimos narius suartina. Miestuose reikia daugiau skaitytis su miesčionišku gyvenimu, nes miestai auga, priemiesčiuose kiemai vis tiek ne tokie dideli, kad kaimynai negalėtų vieni kitų stebėti. Žmonės praleidžia dieną arba darbe, arba mokykloje, ilgiau būdami tarp svetimųjų negu artimųjų, o šeimos taip pat yra daug mažesnės, negu jos kadaise buvo.

Šeimos sugyvenimas paveikiamas visokių šio modernaus pasaulio įtakų. Šeimos nariai apsupti kitokių rūpesčių ir pagundų, negu anų dienų šeimos. Tėvų santykiai su vaikais buvo nagrinėjami anais laikais, jie bus nagrinėjami ir ateityje. Iš dalies tėvai elgiasi su vaikais taip, kaip jų tėvai su jais elgėsi, kaip jau anksčiau buvo minėta, bet tie santykiai darosi vis komplikuočiau.

Kuris iš tėvų atviresnis ir randa laiko pasikalbėti su savo vaikais: ar pavargęs ūkininkas, grįžęs iš laukų, ar vidurinės klasės tarnautojas, grįžęs iš miesto centro "džiunglių"? Gal laikai ne taip jau pasikeitę.

Atvirumas — tai tėvų ir vaikų pasidalinimas džiaugsmiais bei rūpesčiais. Vienišumas — tai nenorėjimas, negalėjimas ar neturėjimas progos šeimos nariams pasidalinti savo džiaugsmiais ir rūpesčiais. Šeimose atviri pasikalbėjimai yra skirtingi. Vienos šeimos gal atvirai kalba apie "oficialius" šeimos reikalus: apie šeimos finansinį pajėgumą nupirkti ką nors ir pan. Kitoje šeimoje nariai gal atvirai kalbasi apie daugiau "dvasinius" reikalus, pvz., religiją, gyvenimo siekius. Dar kitose šeimose diskutuojami bręstančio vaiko rūpesčiai. Tėvai gal ir parodo save ir savo silpnybes, kad vaikai pajustų su jais ryšį. Kiekvienoje šeimoje turbūt yra vienoks ar kitoks atvirumo laipsnis. Tačiau per visus amžius turbūt yra buvę ir tokių vaikų, kurie nesugyvena su

vienu iš tėvų taip gerai, kaip su kitu, ar su vienu broliu ar sesute, kaip su kitu. Paaugliai ne visi nori atvirai kalbėtis apie savo rūpesčius ir pergyvenimus, jie lengviau pasitiki savo bendraamžiais draugais ir su jais pasidalina savo paslaptimis.

Vienišumas—tai keblesnis reikalas. Yra asmenų, kurie mėgsta būti vieni ir užsiimti "vienišais" dalykais, kuriems nereikia kitų. Kiti žmonės beveik nemoka patys užsiimti — jiems vis reikia kitų. Šeimose reikia suprasti kiekvieno šeimos nario charakteri. Bendravimas tarp šeimos narių reikalingas šeimos susiklijavimui, bet vieniems to bendravimo reikia mažiau, kitiems daugiau.

Atvirumas ir vienišumas šeimoje — tai savybės, kurios yra paveikiamos istorijos, aplinkos ir pačių šeimos narių charakterių. Šeima yra kaip "žemė motina". Ji siekia atrasti balansą, kad kiekvienas šeimos narys galėtų pasisemti iš jos, išeiti ir pabendrauti pasaulyje ir vėl grįžti į jos glėbį, parnešdamas į ją ką nors naujo. Kai kurie augalai iščiulpia kai ką iš žemės, pvz. tabakas, kuris kiekvienais metais sodinamas vis kitame lauke, nes toje pačioje vietoje taip gerai nebeaugtų (crop rotation). Šeimoje reikia vengti kraštutinumų. Šeimos nariai turėtų jaustis patogiai šeimoje. Šeimos ratelyje nariai turi rasti bendravimo ir atvirumo, bet, esant tam tikrai nuotakai, galima retkarčiais pasitraukti į vienišumo stadiją. Tačiau kiekvienas šeimos narys turėtų suprasti, kad šiame pasaulyje šeima nėra sala, jos nariai turi išeiti į pasaulį, kur taip pat galima atlikti kai kuriuos gyvenimo reikalus atskirai nuo šeimos.

Reikia tikėtis, kad moderniaame pasaulyje žmogus ras ir šeimoje, ir už jos ribų tai, kas jį padarys pilnutiniu žmogumi. Atvirumas ir vienišumas — tai kaip gyvenimo saldainiai. Su jais gyvenimas saldus. Atvirumu galima išsikalbėti, vienišumu galima geriau pamąstyti apie save ir kitus. Jei per daug atvirumo ar vienišumo, gyvenimas gali susikomplicuoti. Per daug atvirai kalbėdami, galime įžeisti kitus ir padaryti skriaudos sau, kai esame nesuprasti. Atsisakyre nuo šeimos, prarandame ramstį ir ry-

Dė! ko jaunimas pradeda rūkyti, gerti, vartoti narkotikus?

(Jaunimo konkurse premijuotas rašinys)

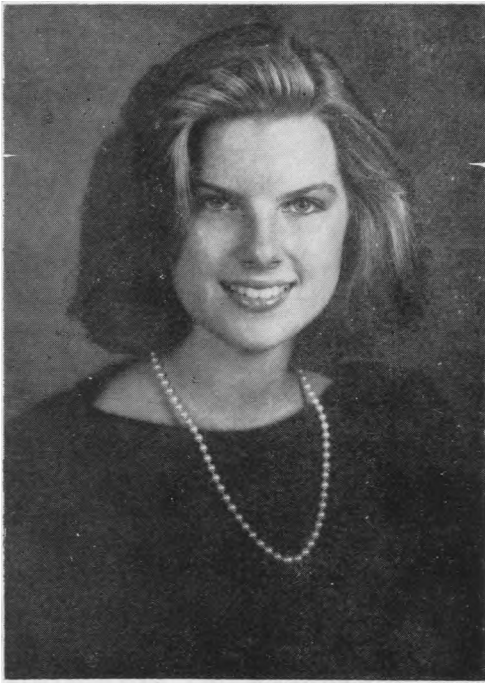
Gailė Radvenytė

Šiomis dienomis yra retas atsitikimas rasti jaunuolį, kuris nėra rūkęs, gėręs ar bent kartą vartojęs narkotikus. Nors ne visi, bet vis dėlto nemaža jaunimo ne tik retkarčiais, bet dažnai rūko, geria ir vartoja narkotikus. Tėvai, mokytojai ir daktarai bando sužinoti, kaip tą vartojimą sustabdyti ar bent sumažinti, sužinoti, kaip tas vartojimas prasideda ir kodėl. Geriausias būdas rasti atsakymus į šiuos klausimus — paklausti pačių jaunuolių. Štai vienos jaunuolės pasisakymai, kodėl jaunimas pradeda rūkyti, gerti, vartoti narkotikus.

Nėra nauja idėja, kad jaunuoliai domisi naujais patyrimais. Jie nori sužinoti, kodėl kiti rūko, tai patys išbando. Nori pajusti alkoholio svaiginančias pasekmes, tai pradeda gerti. Girdi, jog narkotikai padaro, kad būtum laimingas, tai ir jie nori pajusti tą įsivaizduojamą laimę. Tad jaunuoliai pradeda rūkyti, gerti ir vartoti narkotikus tik iš smalsumo. Gaila, kad kai kuriems naujai surastas jausmas patinka, jie prie to pripranta ir pasidaro narkotikų vergai. Kelio atgal į tikrą gyvenimą nebegali surasti.

Jaunimui labai svarbu, kaip juos draugai priima. Lankant gimnaziją ar universi-

šį su savo šeimos nariais. Kai kada žmogus gali pasijusti per daug vienišas, atsijungęs nuo draugų ir ypač nuo šeimos. Kartais toks atsijungimas ir vienišumas gali baigtis liūdnai.

Gailė Radvenytė.

tetą, yra labai svarbu pritapti prie grupės — jaunuolis nenori būti atsiskyrėlis. Šiuo laiku jaunuoliai jaučia didelį draugų spaudimą. Mato, kad kiti rūko, geria, vartoja narkotikus, tai ir jie patys nenori būti skirtingi, bijodami pašalinimo iš jų grupės ir pajuokos. Šis faktas man išryškėjo, kai paklausiau vienos draugės, ar ji dažnai rūko. Ji man atsakė: "Tik baliukuose". Kai kurie jaunuoliai mano, kad, jei nori būti pastebėtas, turi pasirodyti. Rūkymas, gėrimas ir narkotikų vartojimas jiems yra proga pasirodyti. Gaila, kad jie nemato, kaip kvailai tada jie atrodo.

Sukilimas prieš tėvus yra natūralus jausmas jaunuolio gyvenime. Pradėjus rūkyti, gerti ir vartoti narkotikus, yra būdas išreikšti savo pasipriešinimą tėvų autoritetui. Esu girdėjusi jaunuolį sakant: "Tėvai sako, kad nesveika rūkyti kanapės, bet aš jiems įrodysiu, kad man visai nekenkia". Jaunuoliai pereina brendimo laikotarpį, kuriame viską daro priešingai, ką tėvai sako, norėdami parodyti savo nepriklausomybę ir kad jie jau yra suaugę.

Antra vertus, matydami, kad vyresnieji geria ir rūko, jaunuoliai pagalvoja, kad jiems galima, dėl ko negalima man. Tėvai ir seneliai jaunimui yra pavyzdys. Jeigu jie rūko ir geria, tai jaunuoliai mano, kad yra visiškai priimtina tai daryti. Juk visuose suaugusiųjų baliuose ir suėjimuose svečiai vaišinami alkoholiniais gėrimais. Tad kaip jie gali įtikinti savo sūnus ir dukras, kad rūkymas ir gėrimas yra nepriimtinos pramogos?

Jaunuoliai turi daug visokių spaudimų ir problemų. Jie kenčia dėl pažymių mokykloje, dėl santykių su tėvais ir draugais. Daugelis tėvų kartoja, kad nuo gimnazijos pažymių priklauso viso gyvenimo kryptis. Dažnai jaunuoliai skundžiasi, kad tėvai jų nesupranta. Ne tik su tėvais jie turi nesusipratimų, bet ir su draugais. Jaunuoliams draugai yra labai svarbūs, bet jauni žmonės labai keičiasi, ir dėl įvairių priežasčių draugystės subyra. Jaunuoliai vartoja alkoholį ir narkotikus laikinam pabėgimui nuo šių problemų. Be to, jaunystė yra tokia audringa ir nepastovi, kad blogis visada greičiau suvilioja negu gėris.

Jaunuolio veiksmai priklauso nuo draugų, šeimos santykių ir paties jaunuolio moralinių pažiūrų. Šeimoje yra labai svarbus nuoširdus atvirumas ir meilė. Jei tėvai randa laiko išklausti vaikus, tartis su jais, o vaikai turi noro pasisakyti tėvams, tai tokiu būdu gali būti išsprendžiama daug problemų. Tada jaunuolis nepakliūva į tragišką, sugriautą gyvenimą, bet randa aukštesnių tikslų ir idealų.

Pliusai ir minusai būti lietuviu Amerikoje

(jaunimo konkurse premijuotas rašinys)

Andrytė Giedraitytė

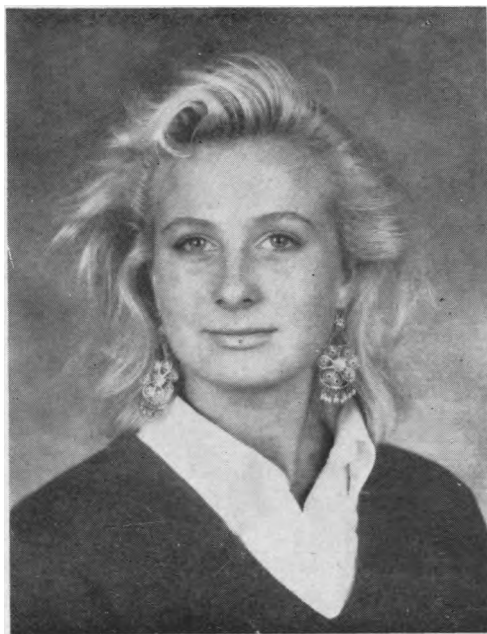
Gyvenu Amerikoje. Turiu daug amerikiečių draugų. Dalyvauju amerikietiškuose subuvimuose. Esu amerikietė.. . ir lietuvaitė. Save laikau "iš Lietuvos". Labai gerbiu savo kraštą ir kilmę. Vis tiek mano gyvenim-

mas yra apsuptas amerikietiškos veiklos. Mano seneliai ir tėveliai buvo kitokie. Jie veikė ir dalyvavo tik su lietuviais. Taip, jie gyveno Amerikoje, bet jų kaimynystėje buvo pilna lietuvių. Jiems nereikėjo rūpintis, su kuo bendrauti. Jie draugavo tik su lietuviais. Man mamytė pasakojo, kad jos lankomoje amerikietiškos mokyklos klasėje tik du mokiniai buvo nelietuviai, o visi kiti lietuviai. Jie negalvojo, kur važiuoti savaitgalį — ar į lietuvių renginį, ar į amerikiečių? Viskas jau buvo aišku. Dabar jaunimas jau turi pasirinkti, reikia apsvarstyti pliusus ir minusus. Reikia nuspręsti, su kuo norėsi draugauti: su lietuviais, ar su amerikiečiais.

Aš labai didžiuojuosi, būdama lietuvaitė. Mano draugai ir pažįstami nori vis daugiau ir daugiau apie Lietuvą sužinoti. Mano širdis tartum šaukia: "Klausykitės! Pagalvokite ir atsiminkite, ką aš jums sakau! Aš ne veltui kalbu. Aš noriu, kad jūs ką nors išmoktumėte apie Lietuvos okupaciją. Lietuviai turi didingą praeitį ir yra labai įdomūs žmonės".

Kitas pliusas — mes, lietuviai, susitinkam daug draugų. Vasarą važiuojam į stovyklas ir kongresus. Galime ir į kitus kraštus nuskristi ir ten lankyti lietuviškas mokyklas. Lietuviai gyvena visame pasaulyje. Lietuviai domisi pasaulio įvykiais. Mums ypač svarbūs Amerikos ir Rusijos santykiai. Mes užjaučiame kitus pabėgėlius ir bandomė padėti kitiems užimtiems kraštams.

Vis tiek būti lietuviu svetimame krašte nėra lengva, nes jauti didelę atsakomybę. Aktyvus lietuvių jaunimas labai daug laiko praleidžia susirinkimuose, ruošdami pamokas lituanistinėms mokykloms, dalyvaudami įvairiuose renginiuose. Savaitgalį vis reikia pagalvoti, ar jau visos pamokos paruoštos. Nebus galima su draugais kur nors išeiti, iki nebus paruošti Lietuvos istorijos, literatūros ir lietuvių kalbos uždaviniai. Taip pat dar prisimeni, kad turi parašyti laišką MAS CV ar sesei Gražinai. Pasidaro beveik gėda, jeigu visko neatlieki, jeigu pakankamai nedalyvauji lietuviškoje veikloje. Močiutė ne kartą nusiminusi prikiša,

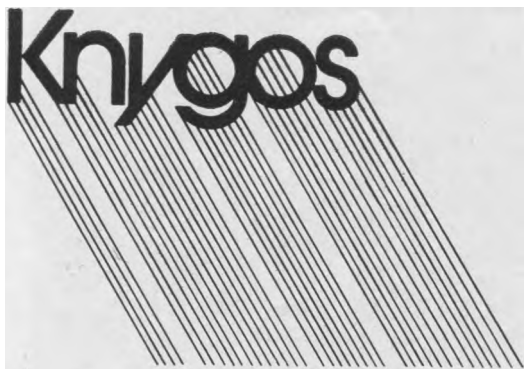
Andrytė Giedraitytė.

kad tu jau užmiršai savo kraštą, kad tau nesvarbi lietuviybė.

Kita nemaža problema yra atitrūkę tėvų ir vaikų ryšiai. Tėvai mano, kad mums labai lengva gyventi dviejuose pasauliuose, bet taip nėra. Mokykloje visą dieną kalbame angliškai, o kai grįžtam namo, reikia automatiškai prisiminti tik lietuviškus žodžius. Draugai ir draugės mums taip pat labai svarbu, bet tėvai į tai šiek tiek kitaip žiūri. Kartą pora draugų su manim kartu grįžo į mūsų namus. Mano močiutė, pamąčiusi jų apsirengimą, sarkastiškai pasakė: "Aš nežinojau, kad šį vakarą yra kaukių balius! Man reikės nueiti į krautuvę ir nusipirkti saldinių!" O man atrodė, kad mano draugai buvo visiškai normalūs. Taigi, kas jaunimui atrodo visiškai normalu, seneliams ir tėvams yra nežmoniška... Ir mūsų apsirengimai, ir mūsų mintys labai skiriasi nuo jų.

Tėvai labai rūpinasi, už ko mergaitė ištekės. Kad tik už lietuvio. .. Mes nuolat ir nuolat tai girdime.

Būti lietuviu ir gyventi Amerikoje yra sunku. Daug kartų turi rimtai pagalvoti, kas tau tikrai svarbiau. Jaunuolis, kuris už-

Šventų dalykų susigrąžinimas

Nijolė Jankutė

Nors po II Vatikano susirinkimo jau praėjo 25 metai, bet daugelis tikinčiųjų dar vis negali apsiprasti su to susirinkimo įvestais liturginiais pakeitimais. Tie pakeitimai dar vis sukelia diskusijas, ginčus, nepasitenkinimą, įvairius klausimus.

Apie tai galvojant, buvo labai įdomu paskaityti James Hitchcock, pasauliečio teologo, knygą, nagrinėjančią liturginių pakeitimų rezultatus. Knygos vardas — "The Recovery of the Sacred". Apytikris vertimas būtų — "Šventų dalykų susigrąžinimas".

Šioje knygoje autorius paliečia pirmąjį povatikaninį dešimtmetį (1960-1970), kada labiausiai pasireiškė įvairūs kraštutiniai: vienuolių bėgimas iš vienuolynų, kunigų metimas kunigystės, įvairūs bandymai mišias suprastinti iki paprastos vakarienės arba triukšmingo pobūvio.

Povatikaninės reformos siekė liturgiją sudabartinti, kad tikintiesiems ji būtų labiau priimtina, kitaip tariant, "šių laikų", ir tuo pačiu juos priartintų prie Bažnyčios. Tačiau įvyko ironiška priešingybė: tikintieji susiskaldė, kilo nepasitenkinimas ir pasipiktinimas vieni kitais. Autorius galvoja, kad liturginės reformos įvykdytos per gau-

auga dviejuose pasauliuose, kuris palaiko ryšius ir su lietuviais, ir su amerikiečiais, ir vis tiek jaučiasi laimingas, yra tikrai išminingas žmogus.

siai ir per greitai. Tikintieji nebuvo joms paruošti. Daugelis visai reformų nesuprato ir pasipiktino; kiti suprato, kaip leidimą daryti, ką tik nori; dar kiti reformas priėmė, kaip savo silpnųjų pateisinimą. Nori — mišiose dalyvauk, nenori — nedalyvauk; nori — pasninkauk, nenori — nepasninkauk ir pan.

Autoriaus nuomone (jis remiasi labai gausiais šaltiniais: įvairių teologų kataliku ir nekatalikų pasisakymais, knygomis, straipsniais, iš viso 121), liturginiai pakeitimai Bažnyčiai atnešę neigiamus rezultatus:

- a. Religinių įsitikinimų revoliuciją,
- b. Bažnyčios istoriškumo paneigimą,
- c. Susilpninę tikinčiųjų bendruomenės ryšius.

RELIGINIŲ ĮSITIKINIMŲ REVOLIUCIJA

Prie šios revoliucijos daug prisidėjęsios dažnais atvejais labai kraštutiniškai bandytos įgyvendinti dvi idėjos:

1. Prisitaikymas prie šių laikų,
2. Spontaniškumas.

1. Liturgijos pritaikymą prie šių laikų autorius vadina miražu arba savęs apgaulinėjimu, nes pagrindiniai žmogaus poreikiai visais amžiais buvo troškimas tradicijos, tvarkos ir pastovumo.

Gyvename jaunystės adoravimo amžiuje. Jaunimas diriguoja madas, muziką, maistą, filmus, televizijos programas. Viskas pritaikoma dar nesubrendusio, su nuotaikų vėjais besikeičiančio žmogaus skoniu. Nežiūrint to, turbūt jokiam amžiuje nebuvo tokių baisių nusikaltimų prieš jaunimą, kaip šiame, paminint tik abortus ir mažamečių pornografijos biznį.

Į prisitaikymą linksta ir Bažnyčios liturginiai pakeitimai. Be abejo, Liturginė komisija neplanavo radikalių pakeitimų ir nenumatė, kad staiga atsiras radikalių dvasi- ninkų ir pasauliečių, kurie susiburs į kraštutinius sąjūdžius, norinčius viską Katalikų Bažnyčioje sumoderninti ir sudabartinti. Bet šie progresyvieji kunigai, sako autorius, greit nusivylė. Universitetų kapelionai, kurie piršo studentams kovas bei piktavimus vietoje maldos, pamatė, kad stu-

dentai buriasi aplink įvairius indų gurus ir noriai prisiima jų peršamus pasninkus, meditacijas ir pan.

Kas atsitiko? Kraštutinės pastangos liturgiją pritaikyti minios skoniui davė priešingus rezultatus.

2. Su liturginiais pakeitimais atėjo savotiškas spontaniškumo kultas, kitaip saktant, Dievą garbinti pagal ūpą. Kai anksčiau tikintysis nusiskųsdavo, kad "mišios jam nieko neduoda", dvasininkas paaiškino, jog mišios yra gili paslaptis; tos paslapties esmės tikintysis turi ieškoti su maldos, kantrybės ir nuolankumo pagalba. Dabar į tą patį nusiskundimą atsakymas skamba: "Mišios turi būti pakeistos, kad patiktų plačioms masėms". Ir atsiranda įvairių eksperimentuotojų, kurie mišias tempia ant dabarties korpulio, sakydami, kad Dievo garbinimas turi būti tik jausmų ir nuotakų išreiškimas. Žodžiu — garbinu Dievą, kai man ateina ūpas; dalyvauju mišiose taip pat pagal nuotaką. Jeigu nejauciu gailesčio už nuodėmes per mišiose kalbamą "Prisipažįstu. ar karšto tikėjimo per "Tikiu.. tai man tos maldos ir mišios visai nereikalingos! Bet iš tikrųjų nėra svarbu, kad tikintysis mišiose būtų sujaudintas iki ašarų ir pajustų dangišką džiaugsmą. Svarbu yra tai, kad, nežiūrint sentimentų, gero ar blogo ūpo, jis dalyvauja mišiose, nes yra *apsisprendęs* už tikėjimą į Jėzų Kristų.

BAŽNYČIOS ISTORIŠKUMO PANEIGIMAS

Povaticaniais metais katalikai staiga būvi atkirsti nuo savo praeities. Evangelijos ėmė netekti savo autoriteto: pradėta neigti jų istoriškumas, Kristaus posakių autentiškumas. Visa tai buvo daroma vardan geresnio patarnavimo moderniam žmogui. Tačiau pastangos išsilaisvinti iš tradicijų pagimdė vergavimą chaotiškai dabarčiai. Didžiausias nepasitenkinimas liturgija kyla ne dėl to, kad ji nepasikeitė, bet kaip tik dėl to, kad ji keičiama. Tikintieji, beieškodami gairių, įsivaizduoja, kad dabar Kat. Bažnyčia nori visai susiliesti su dabarties kultūra ir dvasia, kuri daugumai tikinčiųjų nepriimtina.

SUSILPNINTI TIKINČIŲJŲ BENDRUOMENĖS RYŠIAI

Praeitis, rašo autorius, yra šaltinis, kuris maitina dabartį ir suteikia jai gilumo bei pastovumo.

Prieš II Vatikano susirinkimą Kat. Bažnyčia buvo pastovi, nors ir nelanksti sistema. Ji žmogui rodė aiškų, pastovų gyvenimo būdą. Vatikano susirinkimas stengėsi pašalinti nelankstumą. Tačiau įvyko keistas dalykas: kuo lankstesnė tapo Bažnyčia, tuo daugiau tikinčiųjų ją paliko ir daugiau atsirado nepasitenkinimo, susvetimėjimo, susipykimo katalikų tarpe.

Daugelio tų šventų (sacred) dalykų nušventinimas - suprastinimas palietė ne tik Bažnyčios apeigas ir liturgiją, bet ir patį žmogų. Šių laikų dvasia apskritai yra prieš pagarbą, mandagumą, susilaikymą, susitvarkymą. Vadinamasis "kūniškas išsilaisvinimas" daro įtakos ir garbinimui: anksčiau žmonės jautė reikalą būti mandagūs ir pagarbūs maldos namuose. Dabar dirbtinis spontaniškumas ir paprastumas veda į prastumą ir nepagarbą.

Šiais laikais žmonės, ypač jaunimas, mėgsta pabrėžti, kad sekmadieniais tikinčiųjų pasipuošimas, iškilmingas giedojimas, puošni bažnyčios aplinka ir pan. esąs tik veidmainiškumas, tik paviršius be nuoširdumo. Tačiau negalima ginčyti, kad darni aplinka, kūno disciplina ir pagaliau nors ir paviršutiniškai išreikšta pagarba yra labai teigiamos savybės, kurių šiais laikais taip pasigendame.

Paprastumas lygiai taip pat gali būti suvaidintas, nenuoširdus, nes nudryžę džinsai, susivėlus galva ir bažnyčioje kramtoma guma dar neparodo žmogaus nuoširdumo ir širdies grynumo. Deja, dažnai iš kūno elgsenos sprendžiama apie sielą. Ir ne visada tas sprendimas turi būti klaidingas.

Populiarus dabarties žmogaus pasakymas "aš galiu Dievą geriau garbinti ir melstis gamtoje ar savo kambaryje, negu veidmainiškoje mišių aplinkoje" rodo visišką Kristaus įsteigtos Bažnyčios nesupratimą. Žmogus yra sielos ir kūno junginys, todėl, Kristaus noru ir pavyzdžiu, turi Sutvėrėją

garbinti ne tik savo mintimis, kas labai gera ir reikalinga, bet ir viešai su visa tikinčiųjų bendruomene, kur dalyvauja ne tik mintis ir jausmas, bet kūnas ir protas. Tiesa, gali melstis ir gamtoje, ir savo namuose, ir visur kitur, bet *ar meldies?* Nepakenka, jausmui užplūdus, sušukti "Dieve, Dieve!", o jausmui išgaravus ignoruoti Sutvėrėją.

Šiame skyriuje autorius, pasiremdamas įvairių teologų straipsniais ir pasisakymais, kritikuoja tas reformas, kurias įvedus, labai sumenkėjo arba ir visai buvo atmetos įvairios maldos ir pamaldos, pvz.: novenos, šv. valandos, rožančius, procesijos. Daugelis šių pamaldų, vadinamų devocijomis, buvo atmetos, kaip bereikalingas sentimentalus balastas. Visa tai buvo daroma, norint priartinti liaudį prie aiškesnio, grynesnio Dievo garbinimo, nepagalvojant, kad tūkstantmetės šių maldų ir pamaldų tradicijos kaip tik labai pasitarnavo, vesdamos liaudį prie Dievo.

Kas buvo pasiūlyta į tų devocijų vietą? Gitara vietoj vargonų; vietoj šventųjų statulų ir bažnytinių vėliavų nepalyginamai blogesnio skonio drobės gabalai su kreivai išrašytais šūkiomis; vietoj iškilmingų Dievą garbinančių giesmių — dainos apie laimę, džiaugsmą, "togetherness", bet nemininčios Dievo. Buvo pradėta siūlyti į garbinimo apeigas įjungti įvairius primityvių tautų papročius, negalvojant, kad kas natūralu ir tinkama salų, Azijos ar Afrikos liaudžiai, nėra natūralu Vakarų pasaulio tikinčiajam, nes Vakarų Bažnyčios liturginė tradicija susijusi su iškilme, rimtimi ir gilia pagarba.

Pakeitimų įkarštyje nukentėjo tikintieji, dėl kurių reformos buvo įvestos. Buvo nuvertinta kasdieninė asmeniška malda, iškilminga maldos namų aplinka (gitaros, moliniai indai, kasdieniškas dalyvių apsirengimas), pagarba Eucharistijai (nebereikia klauptis), pamaldumas į šventuosius; nuvertintas pasninkas — svarbus įrankis valios stiprinimui, kūno apvaldymui, atsitiesinimui už nuodėmes. Vadinamoji liaudies religija buvo išjuokta, kaip sentimental, tikinti stebuklais, rožančių, medalikėlių ga-

lia. (Čia reikėtų pridurti, kad mes, tikintieji, labai pamirštame, jog Mergelė Marija savo apsireiškimuose, minint pačius ryškiausius, Liurdo ir Fatimos, pabrėžia kasdieninės maldos, rožančiaus ir pasninko milžinišką svarbą žmonijos gerinimui ir gelbėjimui. N.J.).

Kas pradėjo į katalikus skverbtis, kai sumažėjo dėmesys pamaldumui? Susidomėjimas juodąja magija, raganavimu, astrologija ir pan. Sociologų buvo pastebėta, kad, tradicinei religijai silpnėjant, kyla dėmesys magijai ir raganavimui.

Paskutiniame knygos skyriuje, pavadintame "Sakralinių-šventų dalykų susigrąžinimas", autorius siūlo dvasininkams ir pasauliečiams susigrąžinti:

1. Pamaldumą ir Dievą garbinančias pamaldas;
2. Iškelti Eucharistijos svarbą, kaip tikinčiųjų bendruomenės viešąjį aktą, kuris viršija kasdienybę;
3. Bažnyčios istorinės praeities tęstinumą;
4. Mišioms iškilmingumą (drabužiai, indai; žodžiai skelbiami, o ne plepami);
5. Sekmadienio mišių ir penktadienio pasninko privalomumą. Kas paliekama asmeniškam apsisprendimui, netenka savo efekto ir dažniausiai apleidžiama);
6. Mišios, kaip viešas tikinčiųjų bendruomenės ritualas, turėtų būti laikomos bažnyčioje, o ne privačiose patalpose;
7. Skatinti vėl vartoti pagarbius gestus bažnyčioje: priklaupimą prieš tabernakulį, žegnojimąsi švėstu vandeniu;
8. Tikinčiuosius reikia apšviesti, kas yra mišios ir kokia jų svarba žmogaus gyvenime.

James Hitchcock baigia šią knygą tokiais žodžiais: "Reikia susigrąžinti pamaldumo dvasią, kad žmogiškumas būtų palenktas dieviškumui, regimas pasaulis — neregimam, veiksma — mintijimui ir susikaupimui, o šis pasaulis — anam".

Redakcijos pastaba. Be abejo, ne visi sutiks su šios knygos autorium, kuris, atrodo, linkęs į konservatizmą, bet vis dėlto kritiškose jo pastabose yra nemaža tiesos.

Nauji leidiniai

Algimantas Kezys. NATURE: FORMS AND FORCES. Loyolos leidykla neseniai išleido A. Kezio, S.J., naują fotografijų knygą. Joje yra 111 meniškų nuotraukų iš įvairių Amerikos vietovių, ypač parkų. Sis "Laiškų lietuviams" numeris iliustruotas kelio- mis nuotraukomis iš minėtos knygos.

Visos nuotraukos yra iš gamtos. Jos knygoje yra suskirstytos į šešias dalis: 1. Vandens ir kriokliai, 2. Įvairios žemės formos, 3. Uolos ir akmenys, 4. Smėlio kopos ir pajūriai, 5. Įvairios medžių formos, 6. Yellowstone parko vaizdai.

Knygai įžangą parašė meno žinovas Brian Byrn. Jisai sako, kad kiekvieno menininko siekimas yra parodyti ir išaiškinti tą galią, kuri keičia ir formuoja pasaulį. Menininkas bando sustabdyti laiką, atsakyti į mūsų klausimus, duoti mums progą pagalvoti ir pajusti tą pasaulį, kurį jis mato savo akimis. Ypač fotografijos menininkas gali vienu mygtuko paspaudimu sustabdyti ir "užšaldyti" įvairias besikeičiančio pasaulio formas, kad mes galėtume jį patyrinti ir pastudijuoti.

Nors pati gamta yra didžiausia menininkė ir skulptorė, bet vien tik paprastai fotografijos aparatu užfiksuotos jos formos gali būti šaltos, bejausmės. Jos įgauna mintį ir gyvybę, kai fotografijos menininkas jas pagauna tokiose situacijose, kurios tartum pradeda mąstyti ir kalbėti. A. Kezio fotografijose dažnai prie plikų uolų ar prie ramaus vandens pamatai žmogų ir pradedi galvoti apie jo santykį su gamta, lyg išgirsti, ką jam kalba gamta ir ką jis jai nori pasakyti. Gamta jam parodo dabartį, pasakoja apie praeitį ir veda į ateitį.

Audra Kubiliūtė. NEPAPRASTI ĮVYKIAI AŠTUONIOLIKTOJE GATVĖJE. Apsakka. Išleido JAV LB Švietimo taryba 1986 m. Išleidimą parėmė Lietuvos Fondas. Spausdino "Draugo" spaustuvė. Iliustracijos dail. Dianos Kizlauskienės. 117 psl., kaina nepažymėta.

Tai jaunos mergaitės, dar ne taip seniai Pedagoginį lituanistikos institutą baigusios, debiutinis kūrinys. Reikia labai džiaugtis,

kad atsiranda ir jaunimo, kuris ryžtasi ir mėgina atkasti rašytojo talentą. Kai kurie vis dejuoja, kad iš mūsų jaunosios kartos neatsiras rašytojų, nes jiems neperžengiama kliūtis yra lietuvių kalba. Audra įrodė, kad tai netiesa.

Knygelė paaugliams bus įdomi, ją galima perskaityti "vienu atsikvėpimu". Išskant "priekabių", gal būtų galima pasakyti, kad kai kurios komplikotos situacijos per lengvai išsisprendžia, kai kas nelabai įtikina, bet skaitytoją suintriguoja jau patys pirmieji skyreliai, ir jis godžiai skaitys, laukdamas, kaip tos jaunos mergaitės detektyviški žygiai pasibaigs.

Atrodo, kad kalbos beveik niekas netaisė, tad autorė įrodė, kad ją pakankamai moka. Gal vienoje kitoje vietoje galima pastebėti anglų kalbos įtaką, kai kur skyryba šiek tiek šlubuoja, bet jeigu visų dabar iš-eivijoje pasirodančių knygų būtų tokia kalba, tai negalėtume per daug skųstis.

Jonas Vizbaras-Sūduvas. KUR BĖGA ŠEŠUPĖ. Romanas. Sūduva ir Marijampolės gimnazija priešaušryje. Išleido Lietuvių istorijos draugija 1986 m. Aplanko piešinys ir vinjetės Vytauto Dilbos. Kalbą peržiūrėjo Apolinaras P. Bagdonas. Spausdino M. Morkūno spaustuvė. 245 psl., kaina 10 dol.

Autorius rašo apie Marijampolės gimnaziją tais laikais, kada ją lankė Basanavičius, Kudirka, Jablonskis... Romano veikėjai daugiausia kalba ta kalba, kurią tada vartojo Lietuvoje: su įvairiausiomis svetimybėmis ir barbarizmais. Tačiau kalba vaizdinga, su visokiais įdomiais palyginimais. Nemaža vartoja ir rusiškų žodžių bei posakių. Dažniausiai jų neišverčia, tad daugumai skaitytojų jie liks nesuprantami. Paminėta, kad kalbą peržiūrėjo Apolinaras Bagdonas, bet jis pražiūrėjo nemaža rašybos, skyrybos ir kitokių kalbos klaidų. Štai tik keli pavyzdžiai: *popierio* (8 psl.) — *popieriaus*; *kolioja* (8 psl.) — *plūsta*, *konveikia*; *susipažinau puikų jaunuolį* (183) — *susipažinau su puikiu jaunuoliu*; *tautiniai atgimęs* (191) — *tautiškai atgimęs*; *aštu-*

nerių šimtų (236) — aštuonių šimtų. Taip pat gana dažnai prieveiksmis *dėl to* (reiškiant priežastį) rašomas vienu žodžiu. Skyryba labai šlubuoja, ypač netobula tiesioginės kalbos skyryba, pvz., 197 psl. ne visur aišku, kuris iš trijų kambaryje esančių jaunuolių kalba. Daugeliui mūsų plunksnos darbuotojų tiesioginės kalbos skyryba sudaro daug neaiškumų, bet šiai problemai išaiškinti jau turime dvi neseniai išleistas knygas: J. Masilionio "Lietuvių kalbos sintaksė" (146-149 psl.) ir J. Vaišnio "Praktinė lietuvių kalbos vartosena" (48-51 psl.). Nemanytume, kad jau būtų taip sunku tai pasiskaityti ir pagaliau išmokti.

Knygą mielai skaitys suaugusieji, ypač marijampoliečiai, bet ją duoti jaunimui į rankas gal būtų šiek tiek pavojinga — jis taip lengvai neatskiris grūdų nuo pelų ir išmoks nevertotinų žodžių bei posakių.

Jonas Gutauskas. TIKIU GYVENIMĄ — NE MIRTĮ. Eilėraščiai. Išleista Toronte 1986 m. Viršelis ir iliustracijos dail. Editos Nazaraitės. Kalbą tikrino Juozas Vaišnys, S.J. Spausdino "Tėviškės žiburiai" Anapilyje. 96 psl., kaina nepažymėta.

Kun. dr. Jonas Gutauskas yra parašęs keletą religinio turinio knygų, bet jau nuo gimnazijos laikų kartais rašydavo ir eilėraščius. 1984 m. buvo išleistas pirmasis eilėraščių rinkinys — "Tik vienas šuolis". Dabar išėjusiame rinkinyje autorius rašo įvairiomis temomis, bet daugiausia apie šio žemiško gyvenimo pabaigą ir apie amžiną gyvenimą. Visi eilėraščiai trumpučiai, bet autorius sugeba keliais žodžiais daug pasakyti. P.vz.:

Tirpsta mano dienos,
Lyg dienojant ledas.
Sunku pasakyti, kas širdyje dedas.
Žinau, šalna kanda
Ir gražiausią gėlę.
Kada, paukščiu skridus,
Sustos valandėlė?

Arba:

Kasdien aš Tau kalbu.
Kad būtų dialogas,
Kalbėkime abu.
Kai atsakai tylos kalba,

Sunku suprast jos mintį.

Ištark tik vieną gyvą žodį —

Lengviau man bus numirti.

Liuda Rugienienė. PASIKALBĖKIM, DIEVE. Eilėrašukai-maldos mūsų tautos jaunimui. Išleido Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komitetas 1986 m. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Iliustravo dail. Birutė Rauckienė. Kalbą peržiūrėjo Juozas Vaišnys, S.J. 94 psl., kaina 2 dol.

Autorė rašo mūsų jauniesiems įvairiomis temomis: apie nuostabų Dievo pasaulį, apie vasarą ir stovyklas, apie įvairias Dievo dovanas ir t.t. Skaitydamas šiuos eilėraštukus, jaunimas gal išmoks ir įpras melstis savais žodžiais, visur įžiūrėti Dievo veikimą, rūpinimąsi mumis, jo gerumą ir meilę. Šių eilėraštukų - maldų pobūdis gal geriau paaiškės iš poros pavyzdėlių:

**Mano mėgstamiausias metų
laikas yra vasara.**

**Nereikia anksti keltis
ir skubėti į mokyklą.**

**Nors man mokykla patinka,
tačiau nusibosta...**

**Vasarą galiu žaisti
su draugais lauke
ir nedaryti nieko;
vakarais kieme
su mama ir tėte pabūti.**

Kartais sukanda uodai. . .

Bet vis tiek smagu!

**Tu gerai sugalvojai,
kad vasarai daug laiko
palikai. Ačiū!**

Arba:

**Seneliai pasakoja,
kad Lietuva labai labai graži.
Ten vasara nuostabiai žalia,
dangaus mėlynė neišbrendamai gili.
Įdomūs Nemuno krantai,
Kuršių marios ir Baltijos jūra,
smėlio kopos ir pušų miškai.
Viešpatie, pasaulyje tiek daug
gražių ir išpūdingų vietų,
bet ačiū, kad ir mūsų Lietuva graži.**

ŠVENTASIS RAŠTAS. Komentarai-aiškinimai. Antroji - ketvirtoji Mozės knyga. Paruošė Kostas Burbulis. Išleista 1986 m. Čikagoje. Spausdino ViVi spaustuvė. 256 psl., kaina nepažymėta.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

KAIMO BIBLIOTEKININKŲ SEMINARAS

Šių metų kovo 19 d. Vilniuje buvo suvažiavę Lietuvos bibliotekininkai. Jų susirinko apie 2000. Pranešimą apie kaimo bibliotekininkų uždavinius padarė Lietuvos kultūros ministras J. Bielinis. Jis pasidžiaugė, kad Lietuvoje yra 1.663 valstybinės mėsinės kaimo bibliotekos, ir jų knygas skaito 65% visų kaimo gyventojų. Statistikos duomenys rodo, kad vienam kaimo gyventojui tenka vidutiniškai 11, o vienam skaitytojui — 18 knygų. Buvo pasakyta, kad tai geriausias rodiklis iš visų sąjunginių respublikų kaimo bibliotekų.

Bibliotekose knygų daug, bet kokios jos? Dažnai net nesuskirstytos pagal skai-

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 67. Išvertė ir paruošė spaudai kun. K. Pugevičius ir Marian Skabeikis. Išleido Liet. katalikų šalpos fondas, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

LITUANUS. Vol. 32, No. 2 ir 3. 2-ą nr. redagavo Antanas Klimas, 3-čią — Jonas Zdanys. Knygynams ir įstaigoms metinė prenumerata — 15 dol., kitiems — 10 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629.

TĖVYNĖS SARGAS. Nr. 1(63). Redaguoja Algirdas J. Kasulaitis. Leidžia Popiežiaus Leono XIII literatūrinis fondas. Redakcija: 894 East 223rd Street, Euclid, OH 44123. Administracija: 4050 S. Campbell, Chicago, IL 60632.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI. Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis. Nr. 4(108). Spaudai paruošia mokyti. Danutė Bindokienė.

tytojų poreikius. Iš arčiau pasižiūrėjus i knygų lentynas, matosi, kad jos yra pri- kimštos pasenusios, menkavertės arba toje vietovėje skaitytojų nepageidaujamos lite- ratūros. Išaiškinta nemaža kaimo bibliote- kų, kuriose iki 40% knygų yra neskaitomos. Kaimo bibliotekos stokoja populiariausių naujų leidinių. Vienas, du ar trys mėgstamo romano egzemplioriai negali patenkinti skaitytojų. Stokojama ir žemės ūkio litera- tūros. Bibliotekose knygos dingsta, negra- žina jų skaitytojai. Daug jų reikia nurašyti dėl spaustuvės broko. Ypač greit suplyšta vaikų knygos.

Sociologų tyrimų duomenys rodo, kad 78% žemės ūkio specialistų literatūra reika- linga tik laisvalaikui pajvairini. Beveik ne- skaito knygų jauni mechanizatoriai — pro- fesinių technikos mokyklų auklėtiniai. Bib- liotekininkams yra dėl ko susirūpinti, jei nemaža šiandieninio mūsų kaimo gyvento- jų, įsigijusių išsimokslinimą, gali išsiversti be knygos, kad jų laisvalaikis užpildomas menkaverčiais dalykais.

Bibliotekininkai, negalėdami įveikti abe- jingumo knygai, tačiau nenorėdami parodyti prastos bibliotekų padėties ir savo dar- bo trūkumų, prirašinėja nesančių skaityto- je

Kaimo bibliotekininkai išsimokslinimu vis dar atsilieka nuo kitų inteligentų. Šiuo metu daugiau kaip pusė kaimo biblioteki- ninkų — specialistai, o 7,4% turi aukštąjį išsimokslinimą.

Kaimo bibliotekininkai nusiskundžia, kad jie apkraunami antraeiliais arba visai pašaliniais darbais. Užuoat geriau aptarnavę skaitytojus, jie turi dažnai įrodinėti įvai- rioms jų darbą kontroliuojančioms įstai- goms, ką jie padarė. Iš jų reikalaujama daug ataskaitų. Jie turi rūpintis bibliotekų šildymu, valymu, nors biblioteka, kaip ir kiekviena valstybinė įstaiga, turi būti nor- maliai viskuo aprūpinta.

Net 680 kaimo bibliotekų (40%) dir- ba patalpose, kurios neatitinka šiandienos reikalavimų. Jos labai ankštos. Vis dar yra kaimo bibliotekų, kurios neturi telefonų.

Medžiai prie 98 kelio Floridoje, 1970.

A. Kezio nuotr.

Seminare buvo pareikšta nemaža pastabų Lietuvos bibliotekininkystės centrams, teikiantiems kaimo bibliotekoms metodinę paramą. (Kultūros barai)

LAZŪNŲ TARMĖS ŽODYNAS

1976 m. pasirodė "Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas". Jo autorius V. Vitkauskas — žinomas dialektologas ir leksikografas. Šis didelės apimties veikalas buvo palankiai sutiktas ir įvertintas. Jame sukaupti faktai užėmė deramą vietą kalbos mokslo apyvartoje. Naudingi ir praktikai, ypač rengiant literatūros klasikų, kilusių iš Žemaičių krašto, raštų naujus leidinius.

Devynierius metus V. Vitkausko veikalas buvo vienišas. Tik 1985 m. rudenį išleistas antrasis — "Lazūnų tarmės žodynas". Šio darbo autoriai — J. Petrauskas, lazū-

niškis, literatas, leksiką akademiniam "Lietuvių kalbos žodynui" pradėjęs rinkti jau nuo 1933 m., ir A. Vidugiris, žinomas lietuvių salų tarmių Baltarusijos tyrinėtojas, filologijos mokslų kandidatas, Lietuvių kalbos ir literatūros instituto mokslinis bendradarbis.

"Lazūnų tarmės žodyną" galima vadinti pirmuoju, nes jame surašyti ne "kontinento" dialekto faktai, o vienos lietuvių kalbos salos Baltarusijos Gardino srityje žodžiai. Tokių salų tarmių duomenys dėl dviejų priežasčių didžiai svarbūs kalbos mokslui, ir ne tik lituanistikai ar baltistikai, bet kalbinių ryšių tyrinėtojams. Mat šiose šnektose akivaizdžiausiai matyti kalbų sąlytis, dėl kurio atsiradusios naujovės, ypač ryškios leksikoje. Lazūniškiai lietuviai yra

veikiami ne vienos, o trijų kalbų: baltarusių, lenkų ir rusų. Nuo pagrindinio ploto atitrūkusios šnektos ne tik prisikuria įvairiausių naujų dalykų, bet ir būna išlaikios nemaža archaiškų bruožų, kurie "kontinente" jau yra apnykę arba ir visai nežinomi.

Lazūnų tarmė priklauso rytų aukštaičiams vilniškiams, iš kitų rytiečių išsiskiriantiems vadinamu dzūkavimu. Savita yra tarmės morfologija: čia ypač susipynusios senovinės ypatybės su naujais reiškimais. Tarmėje gyvai vartojami net keturi vietininkai. ("Kontinento" rytų aukštaičiams pažįstami tik du, pavyzdžiui, lauke ir laukan).

Žodynas palyginti nedidelės apimties, bet jame sukaupti didžiuliai be galo įdomios ir, deja, jau paskutines dienas gyvenančios tarmės turtai, kurie visuomet bylos ir atkurs nedidukę lietuvių kalbos kontinuumo dalelę. Tą kontinuumą bus galima geriau pažinti, kuo daugiau turėsime tarmių žodynų. (Kultūros barai)

NAUJA KNYGA — "AŠ IŠDAINAVAU VISAS DAINELES"

Šioje knygoje yra pasakojimai apie liaudies talentus, dainininkus ir muzikantus. Ją sudarė ir parengė spaudai D. Krištopaitė. Knyga turi 431 p. Knygą labai praturtina nuotraukos, rodyklės, trumpos autorių biografijos.

Knyga "Aš išdainavau visas daineles"— graži dovana dainos gerbėjams ir propagotojams, tarytum paminklas jau atsigulusioms į aukštą kalnelį dainų karalienėms, tarytum lauko gėlių vainikas dar tebedainuojančioms, visoms toms, anot L. Saukos, vargo pelėms, kurioms "turime būti dėkingi už svarbią kultūrinę misiją — liaudies kūrybos turtų išsaugojimą Lietuvai". (Kultūros barai)

TRAKŲ SENOSIOS MUZIKOS IR ŠOKIO ANSAMBLIS

Pirmasis ir kol kas vienintelis Lietuvoje, taip plačiai susidomėjęs praeities muzikos palikimu, šokiu ir poezija. Ansamblio

iniciatorė ir vadovė Jūratė Mikiškaitė, šokių vadovė Giedrė Kantminaitė.

Šią praeities muzikos ir šokių mylėtojų grupę paskatino susiburti atstatytos Trakų pilies didybė. Ji paskatino naujo ansamblio įkūrėjus susimąstyti apie praeities meną, pasvajoti ir nuodugniau įsigilinti, kaip skambėjo muzika, kai šioje pilyje virė gyvenimas. Apie čia skambėjusią muziką papasakoti gali nebent tik keletas išlikusių spalvingų koklių su rūmų muzikantų atvaizdais arba Venecijos ambasadoriaus A. Kontorinio, kuris lankėsi čia 1477 metais, lakoniški viešnagės pilyje išpūdžiai. Yra žinoma, kad, įeinant į Trakų pilies menę, jį pasitiko trimių gausmas. Ne taip lengva numanyti, kaip tuomet skambėjo muzika ne tik Trakuose, bet ir kituose Vakarų Europos centruose.

Ansamblis jau paruošė kelias įdomias koncertines programas. Pirmoje, pavadinotoje "Atbudę amžiai", skamba Vakarų Europos šalių Renesanso epochos muzika: itališkojo "Ars nova" klasiko F. Landino kūryba, M. Pretorijaus, T. Susato, T. Morlio, G. Gastoldžio ir kitų autorių kūriniai.

Antroji programa — teminė. Ji skirta turtingai anglų Renesanso muzikai ir šokiui. Ją pajvairina aktoriaus G. Storpriščio skaitomi V. Šekspyro sonetai. Ketinama tolydžio plėsti Renesanso meno geografines ribas: atskirus vakarus skirti prancūzų, italų, vokiečių ir kitų šalių muzikai, poezijai ir šokiui. Vienas šio ciklo koncertų turėtų priminti senąją Lietuvos muziką.

Ansamblis dažnai koncertuoja Trakuose. Vienas koncertas buvo suruoštas Mokslininkų rūmuose — Verkiuose. (Literatūra ir menas)

VINCO MYKOLAIČIO - PUTINO BUTAS — MUZIEJUS

Muziejus įrengtas Vilniuje Liepos 21-osios gatvėje, dešimtu numeriu pažymėtame name. Jame Putinas gyveno ir kūrė 1947-1967 m. Muziejų sudaro trys memorialiniai kambariai. Juose atkurta autentiška aplinka: rašytojo baldai, iš trijų tūkstančių knygų susidedanti biblioteka, paveikslai, asme-

Paintpot Fountain, Yellowstone Park, Wyoming, 1981.

A. Kezio nuotr.

ninio naudojimo daiktai. Įrengta ir stendinė paroda, pasakojanti apie čia gyvento laikotarpio V. Mykolaičio - Putino kūrybinę, taip pat mokslinę bei pedagoginę veiklą. Lankytojai gali pamatyti rašytojo rankraščius, jo ranka redaguotus tekstus, paskaitų konspektus, portretines fotografijas. (Tiesa)

KRETINGOS "JOMARKAI"

Kas gyveno Žemaitijoje, tas nepaneigs, kad kretingiškiai ir jų aplinkiniai kaimynai — itin nagingi bei išradingi. Kretinga garsėdavo kasmet rengiamais "jomarkais" (prekymetis, metturgis, mugė). Vienas per kitą žemaičiai sužinodami ir jokių rašytų nei spausdintų kvietimų neturėdami, aukštaisiais išsilavinimais nepasižymėję, važiuoti ir pėsti sugužėdavo pulkų pulkeliai nagingųjų. Iš tolimesnių apylinkių susiruošdavo iš vakaro. Pas pažįstamą pernaktodavo ir ankstų rytą jau išsidėlioja, iškabinę ją, ką atvežęs ar atnešęs. Ir ne tik savo rankomis išdrožtu, išmegztu, išaustu, lipdytu dir-

biniu puikuodavosi, bet ir išmonėmis, išradingumu bei sumanumu. Besidominčius mezgimu, lipdymu, pynimu ir drožimu čia pat pamokydavo, parodydavo, patardavo.

Kai mama pasakydavo: "Einam į jomarką..." — visa šeima žinodavo, kad pamatys įdomybių, patirs gausybę įspūdžių.

Kaip kas išmanė, taip, pasirinkęs kamputį, tvarkėsi, pasitardami, pabendraudami. . .

Dabar Vilniuje bandomos kasmet rengti tapybos, grafikos, taikomosios dekoratyvinės dailės kūrinių ir suvenyrų mugės. Šių metų balandžio 26 d. šeštadieninė mugė skyrėsi nuo praėjusių! Buvo daugiau ir įvairesnių bandelių, daugiau ledų, vaisvandenių, dešrelių bei nuotaikingesnių spalvų stalelių, kėdučių, pavėsiinių. Dar vienas patobulinimas — tai girgždantis vienišas garsiakalbis. Bandyta sudaryti mugės nuotaiką.

Visi išgarsinti bei neišgarsinti meno kūriniai ir dirbiniai nepasižymėjo gausa nei įvairove. Tik. . . ryškiomis kainomis.

Pažįstami ir visai nepažįstami pasistumdę vienas per kitą kalbėjo: "Visa šita galiu pamatyti dailės parduotuvėje ir geriau apžiūrėti".

Dailininkai norėtų tokios kasmetinės mugės metu ne tik gauti kamputį, bet čia pat savo nuožiūra ir pagal savo skonį sukabinti tapytus, pieštus, išdėlioti lipdytus bei drožtus darbus, bet ir žiūrovų akivaizdoje piešti, drožinėti, lipdyti, šnekučiuotis su jais, išklausti jų pageidavimus, įvertinimą, nuomonę. (Literatūra ir menas)

PAMINĖTAS POETAS VYTAUTAS MAČERNIS

Kasmet plačiau paminima V. Mačernio diena. Birželio 7 d. į Varduvą atvyko filologijos mokslų daktaras V. Kubilius, poetas E. Matuzevičius, B. Liniauskienė, kompozitorius J. Gaižauskas, solistai D. Sadauskas, S. Laurinaitytė, Klaipėdos dramos teatro aktorė L. Stepankaitė, liaudies teatras iš Telšių, Lietuvos valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų liaudies teatro režisūros kursas (vadovas—menotyro mokslų kandidatas P. Bielskis).

Vytauto Mačernio "Vizijas" skaitė studentai E. Daugnora, V. Melenis, V. Fijalkauskas ir E. Kupčiūnas. Apie poetą kalbėjo jo studijų draugas E. Matuzevičius. Savo eilėraščių, skirtų V. Mačerniui, paskaitė B. Liniauskienė.

Varduvos kultūros namų salėje vietos kraštotyrininkų pastangomis buvo surengta V. Mačernio kūrybos ir veiklos paroda. Pranešimą apie V. Mačernio poeziją padarė V. Kubilius. Minėjimas baigėsi koncertu. (Literatūra ir menas)

■ Kalifornijos senatas 18 balsų prieš 13 nusprendė iš 1986-1987 biudžeto išbraukti 32 milijonus dolerių paramos gimimų kontrolės klinikoms.

■ Vengrijoje pradedama leisti mokyti vaikus tikybos privačiose patalpose. Pradedama leisti veikti kai kurioms katalikų remiamoms labdaros įstaigoms.

■ Motina Teresė buvo nuvykusi į Vengriją ir ten kalbėjosi su primų kard. Laszlo Lekai ir su Vengrijos Valstybės pasekretoriu Imre Miklos. Motina Teresė dabar turi 76 m. amžiaus. Vengrijoje yra 10,7 mil. gyventojų. Jų 61% katalikai.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

PIETŪS AR PRIEŠPIEČIAI?

Kai kurie Amerikoje gyvenantys lietuviai pradeda maišyti įvairių dienos valgių pavadinimus: pietus vadina priešpiečiais, o vakarienę — pietumis. Žinoma, tai yra šio krašto vartosenos įtaka.

Amerikoje *dinner* yra pagrindinis dienos valgis. Kadangi didžioji žmonių dalis per dieną kur nors dirba, tai tas pagrindinis valgis yra įmanomas tik po darbo, vakare. Pietų metu, maždaug apie 12 valandą, darbovietėje arba kur nors artimame restoranelyje jie tik šiek tiek užkanda ir šį valgį vadina *lunch*. Amerikoje įvairių dienos valgių pavadinimai neturi jokio sąryšio su dienos dalių pavadinimais, bet lietuviai dienos valgius vadina pagal dienos dalių pavadinimus: iš ryto — *pusryčiai*, pietų metu *pietūs*, vakare — *vakarienė*. Tarp pusryčių ir pietų gali būti *priešpiečiai*, o tarp pietų ir vakarienės — *pavakariai*. Tad tik tokie pavadinimai vartotini, nežiūrint, kuris iš šių valgių bus pagrindinis. Juk Lietuvoje ūkininkams, kurie per dieną dirbdavo laukuose, pagrindinis valgis dažnai būdavo pusryčiai, čia, Amerikoje, ne namie dirbantiems pagrindinis valgis paprastai būna vakarienė, o pietūs būna tik silpnas užkandis, bet vis tiek vartotini šie, o ne kitokie pavadinimai. Tad visiškai nepriimtina pietus vadinti priešpiečiais, o vakarienę pietumis.

DVASININKAS AR DVASIŠKIS?

Vienas skaitytojas klausia, dėl ko dabar peršamas žodis *dvasininkas* (žr. "Praktinė

lietuvių kalbos vartoseną”, p. 87), juk visi labiau įpratę sakyti *dvasiškis*.

Į šį klausimą jau yra atsakęs Pr. Skardžius "Gimtojoje kalboje" 1935 metais. Ten jis taip rašo:

Geriau sakyti *dvasininkas*, ne *dvasiškis*, nes priesaga *-iškis* mūsų kalboje daugiau žymi, kas iš kur yra kilęs arba kas kam priklauso, pvz.: *daubiškis* (daubos gyventojas), *dvariškis* (dvaro žmogus, darbininkas), iš to *Dvariškiai* (Subačiaus valsčiaus kaimas), *kalniškis* (kalninis, kalne gyvenąs, kalno gyventojas), *karališkiai* (karaliui priklausą žmonės), *šateikiškis* (Šateikių kunigas, taip pat *jūsiškis*, *maniškis*, *namiškis* ir kt. O *dvasiškis* nežymi nei kilmės, nei priklausomybės. Dėl to tą žmogų, kuriam pavesta rūpintis dvasios reikalais, geriau vadinti *dvasininku*, ne *dvasiškiu*. Visai kas kita *pasaulininkas* (pasaulio žmogus, kuris daugiau rūpinasi pasaulio reikalais): šalia jo gali būti ir *pasauliškis* (pasaulio, pasaulyje gyvenąs žmogus) bei *pasaulietis* (kaip *pasvalietis* "Pasvalio miestelio ir apylinkės žmogus"). Kai kurių vartojamasis *pasaulininkas* yra nevykęs padaras.

Trumpai iš visur

■ Kun. William McBride, besidarbuojąs Wisconsin valstijoje, bėgo Maratono lenktyne ir savo mokykloms Madisone ir New Orleans laimėjo 2000 dolerių.

■ Sao Paulo mieste, Brazilijoje, šiemet iškilmingai paminėta 50 metų sukaktis, kaip ten buvo pašventinta pirmoji Pietų Amerikoje lietuvių bažnyčia. Ją pastatė, vadovaujant kun. Benediktui Suintui.

■ Argentinoje, Rosario mieste, marijonų vadovaujamoje Šv. Kazimiero parapijoje veikia mokykla, vadinama Lietuvos Respublika. Joje yra 700 vaikų (didžioji dauguma nelietuvių). Su jais dirba 36 mokytojai. Toje parapijoje veikia ir to paties vardo beturčių vaikų maitinimo centras Caritas, kur globojama 120 vaikų. Kai šias įstaigas šiemet lankė vysk. P. Baltakis, iškilmės buvo perduotos per televiziją. Dalyvavo daugiau kaip 20 spaudos ir televizijos atstovų.

■ Australijos lietuvių katalikų savaitraštis "Tėviškės aidai" šiemet mini 30 metų sukaktį. Jį redaguoja kun. dr. Pranas Daukyns.

■ Apie arkiv. Teofilį Matulionį kun. Pr. Gaidos parašytą knygą į vokiečių kalbą išvertė kun. K. Gulbinas, O.F.M. ir ją išleido Schell & Steiner leidykla Miunchene.

■ Kauno kunigų seminarijos rektorius kun. dr. Viktoras Butkus dalyvavo Italijos darbininkų sąjungos surengtose studijų dienose Leriano mieste, 40 km nuo Romos. Ta proga dalyvavo popiežiaus audiencijoje. Įteikė Popiežiui ketletą seminarijos nuotraukų. Prašė laiminti seminariją ir auklėtinius. Popiežius pasidžiaugė klierikų būriu, linkėjo, kad jis augtų. Užtikrino, kad kasdien savo maldose atsimeina lietuvius. Kun. Butkus Romoje aplankė Šv. Kazimiero kolegiją, o taip pat ir Bažnyčios viešųjų reikalų psekretorių prel. A. Bačkį, o paskui išvyko atgal į Lietuvą.

■ Popiežiaus Jono Pauliaus II vardo tarptautinė premija paskirta Tailando vyskupų konferencijos tarnybai, besirūpinančiai teikti pagalbą nelaimės ištiktiems ir pabėgeliams.

■ Vakarų Vokietiją popiežius Jonas Paulius II lankys 1987 m. gegužės mėnesį, o Čilę anksčiau — kovo mėnesį.

■ Maltoje gegužės 22-25 d. įvyko Europos vyskupų konferencijų sekretorių suvažiavimas. Dalyvavo sekretoriai iš 19-kos kraštų. Buvo ir Lietuvos vyskupų konferencijos sekretorius, Vilniaus arkivyskupijos valdytojas, Šv. Teresės parapijos klebonas. Aušros Vartų koplyčios rektorius prel. Algirdas Gutauskas. Jį lydėjo tos pat parapijos vikaras kun. Tadas Kondrusevičius, neseniai paskirtas Kauno kunigų seminarijos dėstytoju.

■ Latviai katalikai ir liuteronai birželio 26 d. Vatikane paminėjo 800 m. sukaktį nuo krikščionybės pradžios jų krašte. Dalyvavo ir Šv. Tėvas. Clementina salėje priėmė latvių atstovus, suvažiavusius iš Vakarų pasaulio. Audiencijoje dalyvavo 200 latvių iš V. Vokietijos, JAV, Kanados, Australijos, Švedijos ir kitų kraštų. Po audiencijos įvyko bendros pamaldos, kurioms vadovavo popiežius ir latvių liuteronų arkivyskupas Arnolds Lusis, iš Toronto.

■ Popiežius Jonas Paulius II, savaitę lankęs Kolumbiją, savo kelionę užbaigė liepos 7 d. Savo pamoksluose pakartotinai priminė, kad reikia nebe kartoti prievartos veiksmų, nutraukti spekuliaciją narkotikais, kovoti prieš neturtą, nelygybę. Pabrėžė: "Kaip labai jūs, brangūs kolumbiečiai, trokštate, kad ginklai nutiltų, kad rankos, kurios smogia, būtų broliškai ištiesiamos, kad ateitų visų trokštama ir laukiama taika po tiek daugelio metų, kurie

paliko mirties skausmus ir sunkiai užgydomas žaizdas. . .” Popiežiui lankant įvairius miestus, subėgdavo labai gausios minios. Grįždamas popiežius dienai sustojo Šv. Liucijos saloje.

■ Daug Ispanijos kunigų dirba misijose. Vien iš Madrido arkivyskupijos darbuotis misijose yra išvykusių daugiau kaip 1700 kunigų.

■ Belgijoje įvyko katalikų studentų, atvykusių iš 80 kraštų, suvažiavimas. Liuvene buvo suruošta kryžiaus kelių procesija, kurios metu studentai meldėsi už kenčiančius priespaudą tikinčiuosius Rytų Europoje.

■ Čikagoje juodasis katalikų kunigas George Clements išsūnijo tris juodukus, norėdamas paskatinti, kad žmonės gausiau išsūnytų juodukus vaikus. Jo pavyzdys paveikė, ir atsirado apie 5.000 naujų įsūnijimų.

■ Salvadore tarp vyriausybės ir sukilėlių pasitarimams, prasidėjusiems rugpjūčio 29 d., vadovauti buvo pakviestas arkivyskupas Artūro Rivera Damas.

■ Austrijos sostinės Vienos naujuoju arkivyskupu popiežius paskyrė benediktiną vienuolį kun. Hermann Groer, 67 m. Jis paskutiniu metu buvo kapeleonas ir mokytojas.

■ Vakarų Vokietijoje, Aachene, rugsėjo 10-14 d. sušauktos vadinamosios katalikų dienos, kurios sutraukia apie 200.000 tikinčiųjų. Programoje — religinės ir kultūrinės paskaitos.

■ JAV-se katalikų pradžios mokyklose 81% mokytojų yra pasauliečiai, o aukštesnėse mokyklose pasauliečių mokytojų yra 79%.

■ Vietname savo kontroliuojamuose plotuose komunistai katalikus laiko sunkioje priespaudoje. Iš maždaug 2000 katalikų kunigų net 300 kunigų ir vienuolių laikomi kalėjime ar namų arešte.

■ JAV juodųjų katalikų kongresas šaukiamas 1987 m. gegužės mėn. 21-24 d. Vašingtone, DC.

■ Žemaičių Kalvarijos atlaiduose liepos mėnesį šiemet buvo ypatingai daug žmonių, ypač jaunimo.

■ Argentinos sostinėje Buenos Aires įvyko tarptautinis katalikų gydytojų kongresas. Jo tema: “Medicinos pažanga ir pagarba žmogaus gyvybei”. Pabrėžtas reikalas ją saugoti nuo pat prasidėjimo.

■ Latvių tautos krikšto 800 m. jubiliejus iškilmingai paminėtas Agluonoje. Popiežius pasiuntė sveikinimo telegramą apaštaliniam administratoriui kard. Vaivods, kuris valdo Rygos ir Liepojos vyskupijas.

■ Popiežius Jonas Paulius II atsilankiusį Vatikane Brazilijos prezidentą Jose Sarney paragino savo krašte prvesti žemės reformą.

■ Čilę, Argentiną ir Urugvajų lankys popiežius Jonas Paulius II 1987 m. balandžio mėnesį.

■ Libane muzulmonų nuo 1985 m. sausio mėnesio įkaitu laikytas kun. Lawrence Martin Jenco, servitų vienuolis, katalikų šalpos direktorius Artimuosiuose Rytuose, dėl susilpnėjusios sveikatos po 19 mėnesių buvo paleistas. Grįždamas į savo namus, pakeliui buvo sustojęs aplankyti popiežių. Anglijoje aplankė anglikonų Canterbury arkivyskupą, Vašingtone buvo priimtas prezidento. Vis dėkojo už pastangas jį išlaisvinti ir painformavo apie kitų amerikiečių įkaitais laikomų padėtį.

■ Brazilijoje yra daugiau kaip 38.000 seselių vienuolių ir daugiau negu 10.000 vyrų vienuolių, kurių du trečdaliai kunigai.

■ Versaly, Paryžiaus priemiesty, liepos 20-23 d. įvyko buvusių jėzuitų auklėtinių kongresas, kuriam dalyvavo daugiau negu 600, atvykusių iš 17-kos pasaulio kraštų. Svarstybų tema: “Įpareigoti kovai, bet už kurias vertybes?”

■ Japonijos ministeris pirmininkas Yasuhiro Nakasone pagyrė popiežių Joną Paulių II už jo pastangas užtikrinti taiką pasaulyje. Nakasonės motina buvo krikščionė. Jis pats su popiežiumi kalbėjosi 1985 m. Popiežiui padovanojo savo poezijos knygą japonų ir prancūzų kalbomis. Japonijoje yra 119 milijonų gyventojų. Mažiau negu vienas procentas jų yra krikščionys.

■ Lietuvių kunigų vienybės seime, įvykusiam Allentowne, Pa., į valdybą išrinkti: pirm. kun. A. Kontautas, vicepirmininkai: kun. J. Matutis, kun. Z. Smilga, kun. J. Rikteraitis, kun. J. Pakalniškis, G. Gobitis ir sekr. kun. V. Cukuras. Visuomeniniams reikalams: kun. V. Dabušis, kun. R. Krasauskas, kun. A. Petraitis ir kun. V. Pikturna.

■ JAV dainininkė Kate Smith, mirusi 1986 m. birželio 17 d., buvo garsi solistė. Maža ji nebuvo krikštyta. Jos motina — presbiterionė. Ji pati atsivertė į katalikybę.

■ Vatikano naujuoju apaštalinu pronuncijumi Jugoslavijon paskirtas arkiv. Gabriel Montalvo. Eidamas atsakingas pareigas Vatikane, jis parodė daug prielankumo lietuviams.

■ Popiežių Joną Paulių II aplankė apie 1000 Romos indų bendruomenės narių.

■ Ispanijos sostinėje Madride įvyko IV Kubos išeivių intelektualų kongresas. Jame paaiškėjo, kad Kuboje dar yra kalinama tarp 13 ir 15 tūkstančių asmenų, išreiškusių savo skirtingas pažiūras nuo Castro. Didelė politinių kalinių dalis Kuboje yra intelektualai.

■ Lietuvoje katalikų kunigai — mokslininkai baigia naujai į lietuvių kalbą versti Senąjį Testamentą.

■ Kirčiuotas pagrindinis mišiolas netrukus bus išleistas Lietuvoje.

■ Liuteronų evangelikų vyskupas Ansas Trakis staiga mirė birželio 22 d. Šv. Kryžiaus ligoninėje, sulaukęs 74 metų amžiaus. Buvo gimęs Klaipėdos apskrity pasiturinčio ūkininko šeimoje. Buvo septintas vaikas 13-kos vaikų šeimoje. Evangelikų teologijos mokslus išėjęs Kauno universitete, studijas gilino Šveicarijoje. Ordinuotas kunigu 1940 m., darbavosi Tauragės ir Šilalės evangelikų liuteronų parapijose. Dirbo keliose pabėgėlių stovyklose Vokietijoje. Nuo 1951 m. Čikagos “Tėviškės” parapijos klebonas. Dalyvavo daugelyje tarptautinių savo tikybos suvažiavimų. Buvo nuoširdus patriotas, veiklus Balfó vadovybėje. Veikė Lietuvos Bendruomenėje, Mažosios Lietuvos draugijoje. 1984 m. buvo ordinuotas liuteronų evangelikų vyskupu. Palaidotas birželio 26 d. Tautinėse kapinėse Čikagoje.

J. Pr.

“Laiškų lietuviams” konkursas

600 metų Lietuvos krikšto sukakties proga skelbiame dvidešimt aštuntąjį straipsnio konkursą. Daugumas siūlomų temų turi ką nors bendra su krikščionybe, bet pridėdame vieną kitą ir kitokios rūšies temą, tinkančią ypač jaunimui.

Siūlome šias temas:

1. Ką krikščionybė davė Lietuvai?
2. Ką man reiškia būti krikščioniu?
3. Gyvos krikščioniškosios dvasios bruožai.
4. Bažnyčios reikšmė krikščionio gyvenime.
5. Krikščioniškosios dorovės pagrindai.
6. Bažnyčia ir pasaulis.
7. Lietuvių išėvijos religiniai uždaviniai.
8. Krikščioniško gyvenimo pavyzdys (čia galima aprašyti, kad ir beletristine forma, kokį nors pavyzdį, idealų krikščionių, tikrą ar fantazijos sukurtą).
9. Ar mūsų jaunimo organizacijos padeda ugdyti gyvąją krikščionybę?
10. Ar verta dalyvauti lietuviškoje veikloje ir lietuvių organizacijose?
11. Kiek įtakos turi tėvų nuomonė, pasirenkant studijų šaką, profesiją ir gyvenimo draugą ar draugę?
12. Ko dabartinis mūsų jaunimas labiausiai trokšta ir siekia?

Šiame konkurse dalyviams paliekame daugiau laisvės, griežtai neskiriame temų suaugusiems ir jaunimui. Visas temas gali rašyti ir suaugusieji, ir

jaunimas, tik jaunimas turi paminėti, kad straipsnis skiriamas jaunimo konkursui. Mat jaunimui bus taikomi švelnesni reikalavimai. Taip pat paliekame laisvę ir šiek tiek kitaip formuoti temas, laikantis čia nurodytos medžiagos.

Straipsniai, pasirašyti slapyvardžiu, įdėjus į atskirą vokelį savo tikrąją pavardę, adresą ir telefoną, turi pasiekti redakciją iki 1987 m. kovo mėn.

1 dienos. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” metinėje šventėje, kuri bus Jaunimo centro didžiojoje salėje gegužės mėn. 17 dieną. Premijų skaičių ir didumą nustatys konkurso vertinimo komisija, kuri bus sudaryta vėliau. Premijoms turime 1500 dol. Premijų mecenatai: Julius ir Paulina Mačiuliai — 200 dol., “Nerijos” jūrų skaučių tunto “Nendrių” įgula — 200 dol., Petras ir Vanda Žolynai — 200 dol., Ona Siliūnienė — 150 dol., Jonas ir Bronė Veselkai — 150 dol. American Travel Service Bureau — 100 dol. Filisterių skautų sąjungos Čikagos skyrius — 100 dol., Gediminas Kijauskas, S.J. — 100 dol., Vladas ir Regina Andrijauskai — 100 dol., Jonas ir Leokadija Dainauskai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 100 dol.

Visiems mecenatams nuoširdi padėka.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJOS

Ekskursija į Karivų salas bus š.m. lapkričio 29

- gruodžio 6 d. Ateinančiais metais birželio mėnesį planuojame ekskursiją į Jugoslaviją ir Italiją, kur dalyvausime 600 metų Lietuvos krikščionybės jubiliejaus iškilmėse Romoje. Plačiau apie tai pranešime vėliau.

ĮDOMUS LEIDINYS ANGLŲ KALBA

Anglų kalba yra leidžiamas įdomus ir naudingas laikraštis “Bridges”, kurį redaguoja Demie Jonaitienė, o leidžia Lietuvių Bendruomenė. Administratorius — P. Baniūnas. Spausdina “Darbininko” spaustuovė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

Kiekviename numeryje yra labai įdomių ir aktualių straipsnių.

GIESMIŲ JUOSTELĖ

Sol. Algirdas Brazis ir Lietuvos vyčių pastiprintas choras, palydint simfoniniam orkestrui, įgiedojo į juostelę giesmę “Suledėjusiomis lūpomis”. Taip pat juostelėje yra “Septyni Kristaus žodžiai” lietuvių kalba su solistais Algirdu Braziu, Paurime Ragiene ir Rimu Strimačiu. Juostelę platina Ann Marie Kassel, 73362 Winthrop Way, Downers Grove, IL 60516. Juostelės kaina su persiuntimu — 11 dol.

Nuoširdi padėka „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ rėmėjams

Po 25 dol. aukojo: R. ir A. Babickas, L. Normantas, R. Shatas.

20 dol. aukojo G. Bielskienė.

Po 15 dol. aukojo: A. Bailey, J. Butikas, kun. V. Pavalkis, J. Telson, M. Krasauskas, M. Čėsniėnė.

Po 10 dol. aukojo: P. Dirda, P. Grušas, A. Jurjonas, I. Kyrienė, S. Vaišvilienė, H. Bagdonas, A. Domanskis, S. Jakubonienė, E. Kiela, O. Mironaitė, L. Kriaučeliūnas, V. Statkus, L. Sidrys, P. Karosas, J. Naikelis, kun. P. Katauskas, S. Skripkus, J. Klainis, J. Klimaitienė, G. Kaufmanas, S. Jankauskienė, O. Jankevičiūtė, R. Misiūnas, A. Alkaitis, D. Balsienė.

8,14 dol. aukojo V. Šilėnas.

Po 7 dol. aukojo: kun. A. Babonas, A. Budreckas, J. Radas.

Po 6 dol. aukojo: M. Stašaitienė, P. Petkelienė.

Po 5 dol. aukojo: M. Jasiulevičius, A. Varneckienė, T. Merkevičius, N. Gabė, V. Dailidkienė, B. Valavičius, J. Zalagėnas, S. Vaškys, R. Ardienė, A. Bigelis, D. Juras, S. Puputis, G. Palionis, J. Ambrizas, P. Blekys, A. Zalubienė, K. Sragauskas, A. Bražėnas, E. Jurkėnienė, J. Spurgis, K. Stravinskas, A. Januška, J. Bukauskas, M. Kuras, M. Kušlikienė, J. Povilaitienė, G. Lapėnas, B. Lukas, A. Pilipavičius, V. Šniolis, S. Salys, V. Urbonas, A. Sandargienė, B. Čėpaitis, P. Minkūnas, kun. A. Rubšys, G. Juškėnas, kun. A. Goldikovskis, R. Čėpulis, V. Macieiauskas, G. Valiuškienė, O. Rugelienė, A. Razutis, V. Simanavičius, J. Andrašūnas, B. Ginčiauskas, V. Damašienė, M. Pauliukonienė, kun. V. Kriščiūnevičius, E. Kezienė, J. Masilionis, H. Pakalnis, R. Šilgalis, A. Gailiušis, P. Kaufmanas, S. Šatienė, V. Mitkus, V. Numgaudas, O. Paulikienė, O. Ščiukas, K. Štuopis, V. Švabienė, M. Noreikienė, Č. Rukuiža, A. Jasčėmskienė, V. Vizgirds, E. Žilinskas, V. Zebertavičius, N. Kaminskas, D. Jakas, K. Aukškálnis, A. Griškienė, L. Oksas, H. Milaknis, B. Adamson, A. Puzinas, A. Drazdys, L. Paulavičius, B. Andriukaitis, F. Jurjonienė, B. Kasakaitis, R. Korzonas, B. Podienė, B. Rygertas, G. Baltrušaitis, V. Sidabras, B. Briedienė, V. Kazlauskas, M. Jonikienė, A. Damijonaitis, J. Veselka, J. Jurkūnas, G. Reškevičienė, T. Bukaveckas, A. Grybauskas.

Po 4 dol. aukojo: V. Pleškus, J.A. Raulinaitis, A. Liulevičienė.

Po 3 dol. aukojo: A. Dragunevičius, C. Surdokas, J. Daukaitė, K. Eigelienė, G. Žukauskienė.

Po 2 dol. aukojo: S. Galosienė, J. Juška, O. Rušėnas, S. Gorodeckienė, D. Bilaišienė, V. Barius, E. Nemickienė, S. Rudys, G. Ažubalis, R. Petronienė, K. Butkus, V. Urbonienė, I. Kalvaitienė, M. Raugas, A. Valaitis, B. Baublys, R. Navickas, L. Jaras, V. Jučas, S. Jonynienė, V. Pliopliėnė, O. Nagelė, J. Paovys, Z. Junevičius, A. Smilga, J. Smilgienė, S. Ilginienė, R. Misiūnienė, H. Moliejienė, E. Olšauskas, R. Čėpulienė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užabalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 312—737-8400. Nekaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata —10 dol., atskiras numeris — 1 dol.